

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE VARAŽDIN

Nina Carević, Mateja Mihalić, Marina Sklepić

Ovisnost o Internetu među srednjoškolcima

Zagreb, 2013.

Ovaj rad izrađen je na Fakultetu organizacije i informatike Varaždin, Sveučilište u Zagrebu,
pod vodstvom prof. dr. sc. Gorana Bubaša i predan je na natječaj za dodjelu Rektorove
nagrade u akademskoj godini 2012./2013.

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1. Ovisnost o Internetu.....	2
1.2. Demografska i sadržajna obilježja ovisnika i ovisnosti o Internetu	5
1.3. Vremenska obilježja ovisnika i ovisnosti o Internetu.....	6
1.4. Socijalno-kulturološka obilježja ovisnika i ovisnosti o Internetu	6
1.5. Srednjoškolci i rizična ponašanja na Internetu	7
1.6. Pregled drugih istraživanja	8
2. HIPOTEZE I ISTRAŽIVAČKA PITANJA	10
3. METODE RADA.....	11
3.1. Ispitanici	11
3.2. Instrumenti.....	13
3.3. Postupak.....	14
4. REZULTATI.....	15
4.1. Vremenski elementi	15
4.2. Socijalno – kulturološki elementi	19
4.3. Rizično ponašanje na Internetu.....	29
4.4. Sadržajni elementi	34
4.5. Korelacijska analiza.....	35
5. RASPRAVA	42
6. ZAKLJUČAK	44
7. ZAHVALE.....	44
8. POPIS LITERATURE	45
Sažetak	48
Summary	48
Prilozi	50
Popis slika.....	50
Popis tablica.....	51
Anketa.....	52

1. UVOD

Rast Interneta i broja njegovih korisnika još uvijek je prisutan te Internet postaje važan dio života mnogih ljudi u svijetu. Podaci iz 2012. godine pokazuju da je broj korisnika Interneta u svijetu dosegao brojku veću od dvije milijarde, odnosno 2 405 518 376 korisnika (Internet World Stats, 2012.). Internet se u Hrvatskoj pojavio početkom devedesetih godina dvadesetog stoljeća te je prema podacima iz 2012. godine trenutačno 3 167 838 korisnika tog medija u Hrvatskoj (Internet World Stats, 2012.). Uz brzi razvoj Interneta te s njim povezanih online proizvoda, servisa i usluga pojavljuje se i ovisnost o Internetu koja se u današnje vrijeme tretira kao psihološki poremećaj (Illinois Institute for Addiction Recovery, 2013.). Negativne strane korištenja Interneta imaju nepovoljan utjecaj na djecu i mlade što postalo važna tema za znanstvenike koji istražuju različite okolnosti koje okružuju današnju mladež i utječu na njihovo svakodnevno ponašanje. Već u ranoj osnovnoškolskoj dobi možemo otkriti rizična ponašanja koja upućuju na postojanje problema, međutim ona ne moraju nužno voditi i negativnom ponašanju. Rizično ponašanje može biti upozoravajući znak kako postoji okruženje, sklonost ili znatna vjerojatnost nepoželjnog smjera razvoja mlade osobe (Bijedić i Bouillet, 2007.). Mnogi korisnici Interneta, za koje možemo reći da su ovisni o njemu, često koriste Internet kako bi stvorili virtualnu verziju životnog okruženja u vlastitom svijetu te se povezuju sa drugim ljudima i ponekad koriste Internet kao zamjenu za stvaran život u kojem se ne mogu socijalizirati odnosno normalno funkcionirati.

Dr. Kimberly Young iz Sjedinjenih Američkih Država među prvima se počela baviti istraživanjem ovisnosti o Internetu. Godine 1996. na konferenciji u Torontu predstavila je prvi rad o ovoj temi čiji je puni naziv glasio „*Internet ovisnost: Pojava novog poremećaja*“. Daljnja istraživanja zabilježila su Internet ovisnost u sve većem broju zemalja poput Italije, Njemačke, Češke, Pakistana, Irana, Kine, Koreje i Tajvana, a diljem Sjedinjenih Američkih Država šire se i otvaraju centri za liječenje ove vrste ovisnosti (vidjeti: Netaddiction.com).

Glavno pitanje ovog istraživačkog rada jest u kojoj je mjeri Internet ovisnost prisutna među srednjoškolcima u Međimurskoj županiji te kako ona utječe na njihovu svakodnevnice. Srednjoškolci kao ciljana skupina odabrani su iz razloga jer su upravo oni najviše izloženi online životu i svim pozitivnim i negativnim posljedicama koje Internet donosi. Pretragom literature vezane uz ovisnost o Internetu među srednjoškolcima nije pronađeno dovoljno

podataka o provedenim istraživanjima u Republici Hrvatskoj što je još jedan od razloga zašto je odlučeno bolje istražiti ovo područje.

1.1. Ovisnost o Internetu

Zloupotreba Interneta širok je pojam za koji se upotrebljavaju različita imena i definicije. Najčešće se upotrebljava upravo pojam *ovisnost o Internetu*, a stručnjaci se nisu mogli dogovoriti što ustvari ovisnost o Internetu obuhvaća i koja je njena točna definicija. Neki tvrde da je to psihološki poremećaj, drugi da je to poremećaj samokontrole ponašanja ili tehnološka ovisnost (Joinson, McKenna, Postmes i Reips, 2007., str. 332). Psihijatar Ronald Pies (2009.) definira ovisnost o Internetu kao „nemogućnost pojedinaca da kontroliraju svoje korištenje Interneta, što rezultira tjeskobom i/ili funkcionalnim poremećajem u svakodnevnom životu“, dok Youngova (2009.) daje definiciju ovisnosti o Internetu kao „poremećaju kontrole nagona koji ne uključuje opojna sredstva“. Unatoč različitim definicijama, kriterijima i shvaćanjima, stručnjaci su se složili u jednom, a to je da ovisnost o Internetu uvelike utječe na život njegovih korisnika.

Ovisnost o Internetu nije uvrštena u službenu psihijatrijsku klasifikaciju, odnosno u Dijagnostički i statistički priručnik za duševne poremećaje (DSM-IV), međutim trebala bi biti uvrštena u noviju petu verziju priručnika koja treba biti objavljen 2013. godine. Ova informacija otvorila je mnoga kontroverzna pitanja kojima se detaljnije bavio Pies u svom članku iz 2009. godine. Istraživanja kliničkog promatranja pokazala su kako su simptomi karakteristični za ovisnost o Internetu povezani s drugim poremećajima poput depresije i seksualne kompulzivnosti, a samim time povlači se pitanje vezano uz povezanost ovisnosti o Internetu s ostalim poremećajima (Joinson i sur., 2007., str. 331). Youngova (2009.) je razradila prve kriterije za dijagnozu ovisnosti o Internetu i to na osnovi dijagnoze za patološko kockanje iz DSM-IV. Modificirajući kriterije za patološko kockanje sastavila je sljedećih osam pitanja prema kojima se može prepoznati ovisnost o Internetu:

1. Jeste li pretjerano zaokupljeni Internetom (mislite na prošlu aktivnost i iščekujete novu)?
2. Osjećate li potrebu da sve više vremena provodite na Internetu kako bi postigli zadovoljstvo?

3. Osjećate li da ne možete prekinuti, smanjiti ili kontrolirati vrijeme provedeno na Internetu?
4. Osjećate li nemir, nervozu, depresiju ili razdražljivost ukoliko pokušate smanjiti ili prekinuti korištenje Interneta?
5. Ostajete li na Internetu duže nego ste u početku planirali?
6. Jeste li zbog Interneta riskirali gubitak važnih veza, poslova, mogućnost za školovanjem ili napredovanjem u karijeri?
7. Jeste li lagali članovima obitelji, liječniku ili drugima o svojoj vezanosti za Internet?
8. Koristite li Internet kao bijeg od problema ili osjećaja bespomoćnosti, krivnje, tjeskobe i depresije?

Youngova (2009.) tvrdi da pet pozitivnih odgovora na prethodna pitanja indicira postojanje ovisnosti o Internetu.

Ovisnost o Internetu može se podijeliti na nekoliko osnovnih grupacija (Saisan, Smith, Robinson i Segal, 2012.; Miliša i Tolić, 2010.):

1. Online komunikacijske ovisnosti i uspostavljanje veza putem Interneta - u što se ubraja korištenje programa za komunikaciju putem Interneta, korištenje web kamere, društvenih mreža i sl. Istraživanje provedeno u Njemačkoj je pokazalo kako više od dvije trećine mladih u dobi od 15 do 18 godine ima računalo u svojoj sobi, točnije njih 69,8%. Ukupno 74,6% dječaka i 72,2% djevojčica u dobi od 13 do 16 godina posjeduje internetski priključak u svojoj sobi (Bergmann i Hüther, 2009).
2. Online kockanje i sudjelovanje u online aukcijama.
3. Online ovisnost vezana uz seksualne potrebe – pojedinci koji posjećuju pornografske stranice ili pretjerano koriste pričaonice za odrasle i Internet pornografiju.
4. Pretjerano pretraživanje informacija - uključuje *surfanje* Internetom ili pretraživanje različitih baza podataka što vodi smanjenju produktivnosti i manjoj socijalnoj interakciji.
5. Ovisnost o računalu pod kojim se podrazumijeva pretjerano igranje računalnih igara ili opsesivno programiranje.

Postoje psihički i fizički/fiziološki oblici ovisnosti. Psihičku ovisnost mogu izazvati razne psihotropne tvari kao što su alkohol, nikotin, tablete i slično, te pojedine aktivnosti poput kockanja i igranja video igara (NIDA, 2008.). Fizička je ovisnost puno ozbiljnija jer neka od prethodno nabrojanih psihotropnih tvari postaje dio metabolizma i bez nje pojedinac ne može

živjeti (Advanced Pain Treatment and Medical Diagnosis Group, 2003.). Ova je vrsta ovisnosti opasnija, a liječenje je vrlo teško jer se pojedinac pravila liječenja mora pridržavati kroz cijeli svoj život. Znakovi i simptomi prema kojima se prepoznaje ovisnost o Internetu razlikuju se od pojedinca do pojedinca. Ne postoji određeno vrijeme koliko sati osoba mora provesti na Internetu ili koliki broj poruka mora poslati kako bi se ustanovila ovisnost, međutim postoje neki znakovi koji detaljnije upućuju na to. Neki od psiholoških znakova i simptoma ovisnosti o Internetu su (Saisan i sur., 2012.; Glavak Tkalić, 2011.; Bratonja Martinović, 2012.; Joinson i sur., 2007., str. 332):

- Gubitak pojma o vremenu provedenom na Internetu.
- Problemi vezani uz izvršavanje zadataka kod kuće, na poslu ili u školi.
- Izoliranje od obitelji ili prijatelja.
- Osjećaj krivnje ili zaštitnički stav prema korištenju Interneta.
- Osjećaj euforije prilikom korištenja Interneta.
- Neraspoloživost, nervoza i ljutiti ispadi.
- Osjećaj povučenosti, depresije i zlovolje.
- Povećanje tolerancije i gubitak interesa za ostale aktivnosti.
- Pad koncentracije i emocionalna zatvorenost kad Internet nije dostupan.
- Neiskreno i učestalo laganje.
- Razdražljivost prilikom smanjenja korištenja Interneta.

U fizičke simptome i znakove ovisnosti o Internetu spadaju (Saisan i sur., 2012.; Glavak Tkalić, 2011.):

- Sindrom karpalnog tunela – bol i ukočenost u rukama i zglobovima.
- Suhe i napete oči.
- Bolovi u leđima i bolovi u vratu što vodi do velikih glavobolja.
- Nedostatak sna.
- Naglašeno debljanje ili mršavljenje.
- Pogoršanje fizičkog izgleda i higijenskih navika.
- Promjena prehrambenih navika.
- Ekstremna hiperaktivnost i pretjerana razgovorljivost.
- Usporen hod i loša koordinacije.

Kliničko istraživanje koje su proveli doktor Hao Lei i suradnici (2012.) dokazalo je da ovisnost o Internetu doslovno mijenja fizičku strukturu ljudskog mozga. Naime kod ovisnika o Internetu zabilježena je veća količina bijele tvari u dijelovima mozga koji su zaduženi za proizvodnju i procesiranje emocija, održavanje koncentracije i donošenje odluka. Ova je spoznaja znanstvenike poprilično uznemirila jer se slične promjene u mozgu događaju i kod ovisnika o kokainu, heroinu i drugim opojnim drogama (Bratonja Martinović, 2012.).

1.2. Demografska i sadržajna obilježja ovisnika i ovisnosti o Internetu

Spol je jedno od demografskih obilježja koje je vezano uz načine korištenje Interneta među tinejdžerima. Naime, istraživanje koje su proveli Üneri i Tanıdır (2011.) među srednjoškolicima u Ankari pokazalo je da kod dječaka postoji statistički značajno viša razina ovisnosti nego kod djevojčica.

Istraživanje provedeno 2009. godine u Hrvatskoj, među djecom od 11 do 18 godina, pokazalo je da oko 95% djece posjeduje računalo kod kuće, a 85% njih kod kuće ima i internetski priključak (Haddon i Livingstone, 2012.).

Internet za korisnike predstavlja stalan mogući izvor informacija i zabave, možemo mu pristupiti pomoću različitih tehnologija, bilo kada i praktički bilo gdje (bežičnom mobilnom vezom) te omogućava javnu i privatnu komunikaciju o bilo kojoj temi. Za svakog korisnika Internet predstavlja drugačiju mogućnost korištenja. Moguće je da osoba koristi Internet samo zbog posla ili se koristi društvenim mrežama kako bi održala vezu s obitelji i prijateljima (Saisan i sur., 2012.). Internet se smatra vrlo vrijednim obrazovnim resursom, kao i jednim od najvažnijih kanala za održavanje i uspostavu međuljudskih odnosa, izuzevši mobitele. *Chat* (online pričaonice) i društvene mreže postali su, već prije više godina, glavne tehnologije i online aktivnosti za komunikaciju među tinejdžerima (Lenhart i Madden, 2005.).

Američki dječaci više su motivirani od djevojaka u pogledu funkcionalnih i zabavnih aktivnosti na Internetu, što uključuje pretraživanje web stranica, igranje igara te skidanje filmova i aplikacija. Nasuprot tome, djevojke češće koriste Internet za obrazovne i socijalne aktivnosti, uključujući *chat*, društvene mreže, *e-mail* i slušanje glazbe (Lenhart i Madden, 2005.). Slični rezultati prikupljeni su i kod tajvanskih tinejdžera. Lin i Tsai (2004.) dokazali su da tajvanske djevojke posjeduju *praktični pogled* na Internet, dok dječaci dobivaju višu razinu zadovoljstva za *sposobnost kontrole podataka*.

Čak 63% hrvatskih tinejdžera koristi Internet za komunikaciju s prijateljima, njih 61% za skidanje (download) raznog sadržaja s Interneta/weba, 47% za pretraživanje sadržaja potrebnog za školu i učenje, a 42% za pretraživanje bez nekog specifičnog cilja (Haddon i Livingstone, 2012.).

1.3. Vremenska obilježja ovisnika i ovisnosti o Internetu

Vrijeme provedeno na Internetu može biti vrlo produktivno ukoliko se taj medij koristi u razumnim količinama, međutim kada korisnik prijeđe određenu granicu korištenja Internet može uvelike promijeniti njegov život. Kad se pojedinac nađe u situaciji da mu je ugodnije druženje s online prijateljima nego druženje licem u lice, kad ne može prestati igrati online igrice ili pretraživati Internet, tad sa sigurnošću možemo reći da previše vremena provodi na Internetu. Problem se javlja u tome što je ponekad teško odrediti granicu razumnog naprema pretjeranom korištenju Interneta. Učestalo korištenje Interneta za neposlovne aktivnosti obično počinje oduzimati previše korisnikovog vremena što dovodi do zanemarivanja socijalnih veza, posla, škole ili nekih drugih važnih obaveza. Ukoliko se takvo ponašanje iznova ponavlja, bez obzira na negativne posljedice, potrebno je postaviti nove granice samokontrole kako bi se unijela ravnoteža u vlastiti život (Saisan i sur., 2012.).

Istraživanje provedeno u Istočnoj Aziji je pokazalo kako tinejdžeri u prosjeku koriste Internet više od 7 sati tjedno (Cheung, Jung, Kim i Lin, 2005.), a istraživanje o ovisnosti o Internetu među srednjoškolcima u turskoj Ankari (Üneri i Tanıdır, 2011.) pokazalo je da razina ovisnosti raste povećanjem trajanja korištenja Interneta. Što se tiče djece u Hrvatskoj, prema istraživanju iz 2009. godine (Haddon i Livingstone, 2012.), njih 49% pristupa Internetu svaki dan, 34% nekoliko puta na tjedan, dok 17% djece koristi Internet nekoliko puta mjesečno.

1.4. Socijalno-kulturološka obilježja ovisnika i ovisnosti o Internetu

Socijalno-kulturološka obilježja igraju vrlo važnu ulogu kod motivacije tinejdžera da što više komuniciraju sa svojim vršnjacima. Grant (2005.) je pronašao niz obilježja koja motiviraju mlade na korištenje Interneta, a kao najveći razlog tome navodi se česta promjena raspoloženja. U tinejdžerske motive za korištenje Interneta još su uključeni zabavno i uzbudljivo Internet iskustvo, učenje za nekomercijalne svrhe, trošenje vremena bez nekog

cilja, komunikacija s drugim ljudima te potraga za informacijama o određenim proizvodima prilikom donošenja odluke o kupnji (Steffes-Hansenb i Tsaoa, 2008.). Motivi za korištenje Interneta mogu varirati u različitom kontekstu. Mediji i razni komunikacijski alati postaju zamjenska funkcija za prikupljanje informacija. Većina mladih smatra da je život bolji uz nove tehnologije, prije svega uz Internet i mobitele, a samo jedna trećina otkriva slične osjećaje prema televiziji. Smatra se da tinejdžeri ne mogu napustiti dom ili živjeti kod kuće bez Interneta ili mobitela. Dosadašnja istraživanja pokazuju da 55% tinejdžera koristi društvene mreže, a 48% posjećuju web stranice više puta dnevno (Steffes-Hansenb i Tsaoa, 2008.).

1.5. Srednjoškolci i rizična ponašanja na Internetu

Smatra se da tinejdžeri u dobi od 15 do 19 godina čine 17% ukupnog svjetskog stanovništva. Kad tinejdžeri koriste Internet, njihove online aktivnosti prvenstveno su korisničke, a ne tehnološki orijentirane (Steffes-Hansenb i Tsaoa, 2008.). Srednjoškolsko odnosno adolescentno razdoblje jest doba velikih fizičkih i psihičkih promjena koje izazivaju nestabilnost i oscilacije u raspoloženju te ponašanju srednjoškolaca. To je doba kada se mladenačko uzbuđenje izmjenjuje s trenucima zlovolje, ljutnje, svadljivosti i pojačane osjetljivosti (Rudan, 2004.). Tinejdžeri su u životnoj fazi s teškim naglaskom na razvoj identiteta i povezivanju s ostalim vršnjacima (Steffes-Hansenb i Tsaoa, 2008.). Internet kao vodeći masovni medij upravo iz tog razloga snažno utječe na socijalizaciju mladih, njihovo društveno ponašanje te stvaranje vizije svijeta i oblikovanje vlastitog identiteta.

Postoji više vrsta rizičnih ponašanja kod srednjoškolaca. Od pušenja, konzumacije opojnih pića i droga, izgladnjivanja ili pretjeranog jedenja, pa do ovisnosti o medijima i u konačnici ovisnosti o Internetu. U istraživanju provedenom u Hrvatskoj (Miliša, Mlinarević i Proroković, 2007.), u slavonskim gradovima i Zadru otkriveno je da mladi iznimno nekvalitetno provode svoje slobodno vrijeme, a među najzastupljenijim je i orijentacija na *surfanje* Internetom. Doktor Yibarra i suradnici u svom su istraživanju provedenom 2007. godine među mladima u rizično ponašanje na Internetu uvrstili sljedeća:

- Otkrivanje osobnih informacija.
- Agresivno ponašanje.
- Razgovor s nepoznatim ljudima.

- Aktivnosti vezane uz seksualno ponašanje.
- Skidanje (download) materijala s Interneta.

Ovo istraživanje je pokazalo da se čak 20% ispitanika izjasnilo kako je bilo izloženo međuljudskom šikaniranju putem Interneta. Kao najčešći oblik rizičnog ponašanja pokazalo se otkrivanje osobnih informacija, a razgovor o seksualnim potrebama putem Interneta s nepoznatim osobama pokazao se vrlo rijetkim.

1.6. Pregled drugih istraživanja

Prema preglednom radu Miliša i Tolić (2010.) karakteristike ovisnosti o Internetu su zanemarivanje neposrednih socijalnih kontakata i iskrivljene percepcije osobnih problema vezanih uz Internet, a korisnik se prilikom korištenja računala osjeća opušteno ili uzbuđeno. Kao dodatne posljedice autori navode netoleranciju, gubitak samokontrole, zanemarivanje obaveza, probleme u ishrani i sl.

Činjenica je da mladi danas imaju puno više znanja kada govorimo o Internetu nego njihovi roditelji. To je pokazalo i istraživanje koje su proveli Haddon i Livingstone (2012.) gdje je 36% ispitanika na tvrdnju *Znam više o Internetu od mojih roditelja* odabralo odgovor da se *u potpunosti slažu*. Na pitanja o seksualnom sadržaju većina ispitanika izjasnila se da je primila, slala ili gledala seksualne slike i tekstove putem Interneta, što je zabrinjavajuće jer se ipak radi o djeci od 9 do 16 godina. Zbog toga je vrlo važno da roditelji, jednako kao i djeca, budu dobro upućeni o načinu sigurnosti i zaštite putem Interneta.

U Njemačkoj je provedeno istraživanje u organizaciji Sveučilišta Humboldt-Berlin na uzorku od 8 266 ispitanika. Dob ispitanika bila je od 15 do 29 godine, a rezultati su pokazali da se njih 34% može nazvati ovisnicima iz razloga jer provode više od 48 sati tjedno na Internetu. Najugroženije je njih 6,6% jer provode više od 10 sati dnevno na Internetu. U Švicarskoj je provedeno slično istraživanje na istoj dobnoj razini na uzorku od 565 ispitanika. Rezultati su pokazali da njih 6% provodi više od 10 sati dnevno na Internetu. Istraživanje koje je provedeno u SAD-u na uzorku od 1 500 mladih pokazuje da je jedna od deset mladih osoba umjereno ovisna o Internetu, dok je nešto više od 1% teških ovisnika. Posljednjih godina u Kini se razvila prava epidemija internetskih ovisnika te se smatra da je ova vrsta ovisnosti zaslužna za čak 80% maloljetničkih prijestupa koji su sve češća pojava. Upravo zbog toga javila se potreba za zabranom otvaranja novih Internet klubova te se izdalo naređenje da se

manji vrijeme provedeno na Internetu. Jedino rješenje da se ovaj problem suzbije bilo je otvaranje klinika za odvikavanje ove vrste ovisnosti. Prema procjenama, u 2009. godini u Hrvatskoj je bilo oko 130 000 ovisnika između 20 i 30 godina (Miliša i Tolić, 2010.).

„Procjenjuje se da u ukupnoj populaciji korisnika Interneta ima 5-10% onih koje možemo nazvati ovisnicima o Internetu. S obzirom na ozračje u kojem se Internet razvija u Hrvatskoj, još uvijek ovisnost o Internetu kod nas ne predstavlja značajan problem. Međutim, poučeni iskustvima drugih, na vrijeme bismo trebali preventivno djelovati na sprječavanju javljanja ovisnosti o Internetu. Dugoročno gledajući to je sigurno mnogo lakše, jeftinije i bezbolnije nego otvarati klinike za liječenje ovisnika o Internetu, kakve već duže vrijeme postoje u razvijenijim zemljama.“ (Miliša i Tolić, 2010.)

Znanstvenici smatraju kako je liječenje od ovisnosti o Internetu jedno od najteže izlječivih ovisnosti jer ljudi svakodnevno koriste Internet. Za razliku od drugih ovisnosti, korištenje Interneta ne možemo u potpunosti izbaciti iz života korisnika jer je Internet danas postao jedan od najvažnijih medija u našem životu, htjeli mi to priznati ili ne htjeli. Upravo zbog toga se i takva vrsta ovisnosti razlikuje od svih drugih jer umjesto da se odbaci predmet ovisnosti, nastoji se korisnika naučiti kako se služiti Internetom u normalnim količinama (Bratonja Martinović, 2012.). Istraživanje koje je provedeno u jesen 2008. godine na 17 tisuća ispitanika starijih od 15 godina u sedamnaest europskih zemalja pokazuje da se Hrvatska s oko 47,5% korisnika Interneta nalazila na 11. mjestu. Navodi se da je u odnosu na 2007. godinu korištenje Interneta u istraživanoj populaciji poraslo za 8%. Također, Hrvatska se nalazila negdje u sredini što se tiče dnevnog korištenja Interneta (Suvremena.hr, 2009.).

2. HIPOTEZE I ISTRAŽIVAČKA PITANJA

Temeljem pregleda prethodno spomenutih istraživanja i prikupljenih informacija u predistraživanju, postavljene su sljedeće hipoteze:

H1: Postoji povezanost rizičnih oblika ponašanja učenika srednjih škola s brojem sati koje tjedno provode na Internetu.

H2: Ponašanja vezana uz ovisnost o Internetu su više prisutna kod učenika strukovnih škola u odnosu na učenike gimnazija u Međimurskoj županiji.

Istraživačka pitanja ovog rada glase:

RQ1: Da li se razina ovisnosti o Internetu razlikuje prema spolu učenika?

RQ2: U kojoj mjeri vrijeme, rizično ponašanje i školski uspjeh utječu na zastupljenost ovisnosti o Internetu kod učenika?

RQ3: Da li zbog vremena provedenog na Internetu učenici srednjih škola ne spavaju dovoljno?

RQ4: Utječe li prekomjerno korištenje Interneta pozitivno ili negativno na školski uspjeh učenika?

3. METODE RADA

U pripremnoj fazi provedena je početna analiza literature o ovisnosti o Internetu te je napravljeno online anketno istraživanje među učenicima srednjih škola pri čemu je prvotnu verziju online upitnika popunio 61 ispitanik. Rezultati su prikazani u sklopu kolegija *Računalom posredovana komunikacija* na seminaru kojeg je vodila Ana Ćorić, dipl. inf., kojoj ujedno zahvaljujemo za podršku u preliminarnom istraživanju. Također zahvaljujemo studentima koji su slušali prezentaciju preliminarnog istraživanja te davali korisne primjedbe i sugestije.

Nakon preliminarnog istraživanja provedeno je dodatno pretraživanje literature te glavno istraživanje na 233 učenika srednjih škola.

3.1. Ispitanici

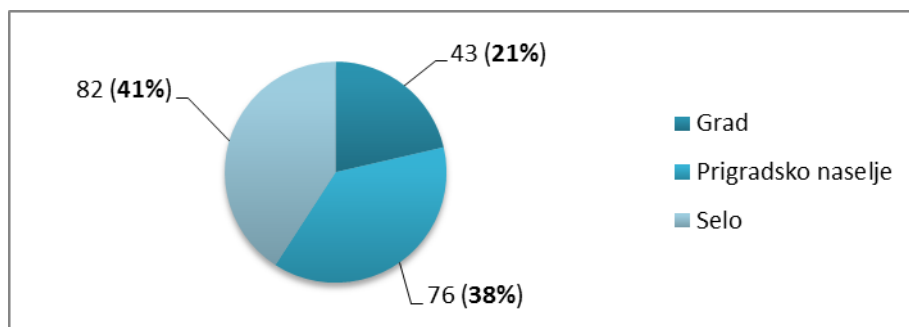
Ispitanici u istraživanju bili su 233 učenika srednjih škola na području Međimurske županije. Od ukupnog broja popunjenih online anketa kod 32 ispitanika podaci su proglašeni nevažećima na temelju njihovog odgovora na pitanje o iskrenosti prilikom popunjavanja ankete. Sudjelovanje u anketiranju bilo je dobrovoljno i anonimno, a sudionici su mogli odbiti popunjavanje ankete ili u bilo kojem trenutku odustati.

Važeći uzorak od ukupno 201 ispitanika, za koje je provedena obrada podataka, obuhvatio je učenike sljedećih srednjih škola: Gimnazija Josipa Slavenskog Čakovec (17%), Ekonomska i trgovačka škola Čakovec (25%), Tehnička škola Čakovec (13%), Srednja škola Čakovec (6%), Gospodarska škola Čakovec (15%), Graditeljska škola Čakovec (14%) te Srednja škola Prelog (10%).

Za otkrivanje znakova ovisnosti o Internetu korištena je skala Kimberly Young (2009.) te Likertova ljestvica za odgovore sa ukupno 27 tvrdnji. Na svaku tvrdnju skale ovisnosti o Internetu ispitanici su mogli odgovoriti s: 1 – uopće se ne slažem, 2 – ne slažem se, 3 – nemam mišljenje, 4 – slažem se i 5 – u potpunosti se slažem.

Prigodni uzorak ispitanika obuhvatio je 112 učenica ženskog spola (56%), kao i 89 učenika muškog spola (44%). Dob ispitanika bila je u rasponu od 15 do 19 godina, s

prosjekom od 17,1 godina ($SD=1,27$), pri čemu su razlike u prosječnoj dobi učenika i učenica bile zanemarive. Na slici 1. prikazan je grafikon na kojem se nalazi struktura uzorka ispitanika s obzirom na mjesto stanovanja. Rezultati su pokazali da je od ukupnog broja ispitanika 23 učenika i 20 učenica živjelo u gradu (21%), dok je 28 učenika i 48 učenica bilo iz prigradskih naselja (38%), a na selu je živjelo 38 učenika i 44 učenica (41%).

Slika 1. Mjesto stanovanja ispitanika u istraživanju (N=201)

U tablici 1. prikazan je broj odgovora ispitanika i njihov postotak s obzirom na školski uspjeh, mjesto pristupanja Internetu i vezi koja se koristi prilikom spajanja. Najveći postotak ispitanika bilježi vrlo dobar uspjeh, dok je odličan uspjeh skoro podjednako čest kao i dobar. Vidljivo je kako visok postotak ispitanika, čak 97%, Internetu pristupa od kuće, dok ih vrlo mali broj pristupa s drugih mjesta. Vrlo su male razlike u broju ispitanika koji koriste ADSL i bežični pristup kod spajanja na Internet. Mobilni Internet još uvijek nije uzeo velikog maha kod ove grupe ispitanika, a kao najčešći oblik spajanja na Internet ga koristi njih 5%.

Tablica 1. Školski uspjeh, mjesto pristupanja i veza spajanja na Internet (N=201)

PITANJA		BR.			% ODGOVORA
		ODGOVORA	Ž	M	
Vaš opći uspjeh u prethodnoj školskoj godini?	Odličan	50	31	19	25%
	Vrlo dobar	105	62	43	52%
	Dobar	45	18	27	22%
	Dovoljan	-	-	-	-
	Nedovoljan	1	1	-	1%
Od kuda najčešće pristupate Internetu?	Kuća	195	109	86	97%
	Škola	2	1	1	1%
	Prijatelj	1	1	0	1%
	Rođak	-	-	-	-
	Ostalo	3	1	2	1%
Koju vezu najčešće koristite za spajanje na Internet?	ADSL (od kuće)	95	50	45	47%
	Bežični pristup (wireless – od kuće)	83	48	35	41%
	Kablovski Internet	7	1	6	4%
	Mobilni Internet (Vipnet, T-Mobile i sl.)	11	9	2	5%
	Ostalo	5	3	2	3%

3.2. Instrumenti

Prikupljanje podataka provedeno je anonimnom online anketom (u Prilogu 1) putem društvene mreže Facebook, a obuhvatilo je nekoliko skupina pitanja.

Demografska obilježja ispitanika obuhvaćena su pitanjima koja su se odnosila na spol, dob, školu i mjesto stanovanja učenika.

Sadržajna obilježja predstavljaju pitanja koja se odnose na najčešće aktivnosti koje učenici rade na Internetu te mjesto/vezu kod pristupanja Internetu koji uvelike utječu na potencijalni nastanak ovisnosti.

Socijalno – kulturološka obilježja vezana su uz pitanja koja mogu utjecati na nastanak ovisnosti o Internetu te ih se promatra kroz motivaciju za korištenjem Interneta, raspoloženje u trenutku korištenja i pojavu apstinencije od Interneta. Također se promatra razvoj nove tehnologije koja dodatno privlači srednjoškolce i vuče ih ka ovisnosti.

Vremenski elementi su istraženi pitanjima koja igraju najvažniju ulogu kada promatramo ovisnost o Internetu, a količina vremena provedena na Internetu može ukazivati na prisustvo ovisnosti.

Rizično ponašanje uključuje pitanja vezana uz odnos prema školi te način na koji se koristi slobodno vrijeme provedeno na Internetu. Uključuje zlostavljanje putem Interneta, razmjenjivanje poruka s nepoznatim osobama, primanje poruka seksualnog sadržaja te nadasve opasno otkrivanje osobnih podataka.

3.3. Postupak

Glavno istraživanje je provedeno u ožujku i travnju 2013. godine. Anketiranje srednjoškolaca provedeno je putem društvene mreže Facebook gdje je napravljena grupa „Ovisnost o Internetu među srednjoškolcima“ u koju su dodani isključivo učenici srednjih škola. Anketa je bila prezentirana putem weba, a izrađena je u alatu Google Docs. Za obradu podataka korištena je frekvencijska i korelacijska analiza, a rezultati su prikazani grafički ili pomoću tablice.

4. REZULTATI

Važeći odgovori za 201 ispitanika statistički su obrađeni te grupirani prema skupinama pitanja, obrađeni, opisno analizirani i interpretirani uz korištenje literature kad je to bilo moguće.

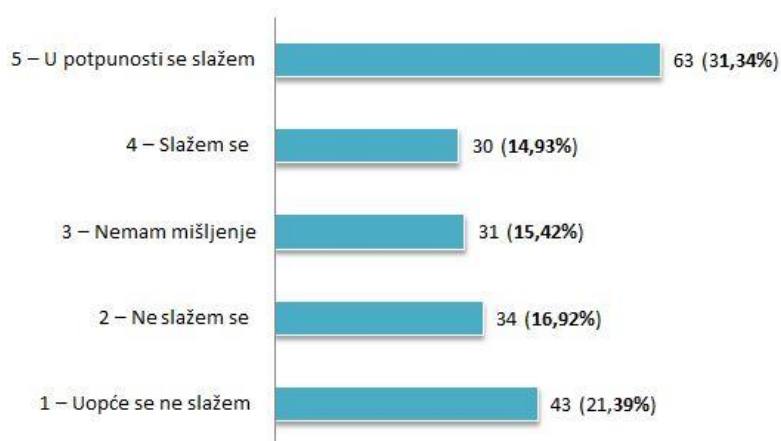
4.1. *Vremenski elementi*

Za analizu vremenskih obilježja ponašanja učenika srednjih škola Međimurske županije na Internetu korištene su sljedeće tvrdnje:

1. Na tjedan provodim više od 40 sati na Internetu.
2. Kada sam na Internetu izgubim osjećaj o vremenu.
3. Kada sam na Internetu u sebi ponavljam rečenicu „Još samo nekoliko minuta.“.
4. Na Internetu ostajem dulje nego što sam planirao/planirala.
5. Moji ukućani smatraju da provodim previše vremena na Internetu.
6. Lagao/lagala sam članovima obitelji o vremenu provedenom na Internetu.
7. Zbog Interneta ne spavam dovoljno.

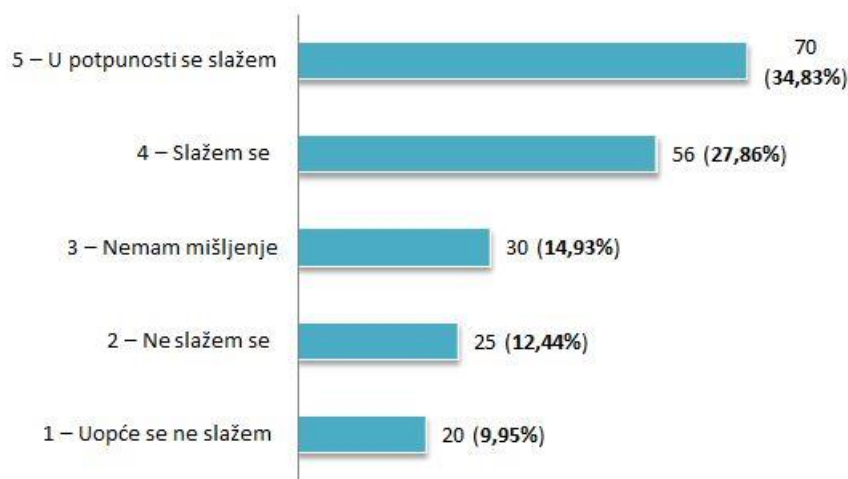
U nastavku su prikazani grafikoni za pojedine tvrdnje i dana su njihova objašnjenja.

Na tjedan provodim više od 40 sati na Internetu je tvrdnja sa kojom se u potpunosti složilo 63 ispitanika (31,34%) što se vidi na slici 2. To je vrlo velik broj sati tjedno provedenih na Internetu te navedeni postotak ispitanika mnogo odskače od ostalih postotaka vezanih uz *vremenske elemente*. Prema istraživanju koje je provela istraživačka agencija Gfk 2008. godine u Hrvatskoj na reprezentativnom uzorku 1 000 ispitanika starijih od 15 godina 47% ispitanika koristi Internet do 5 sati tjedno, a 28% od 5 do 10 sati tjedno (Dumičić i Žmuk, 2009.). Rezultati ovog istraživanja mogu se usporediti sa studijom Youngove (2009.) koja je pokazala da ovisnici koriste Internet osam puta više nego ga koriste ne-ovisnici i to u prosjeku 38,5 sati tjedno. Posljednji podatak Youngove upućuje na mogućnost da, prema izjavama anketiranih srednjoškolaca, njih više od 30%, kroz broj sati koje tjedno provedu na Internetu, pokazuju na moguću ovisnost o tom mediju.

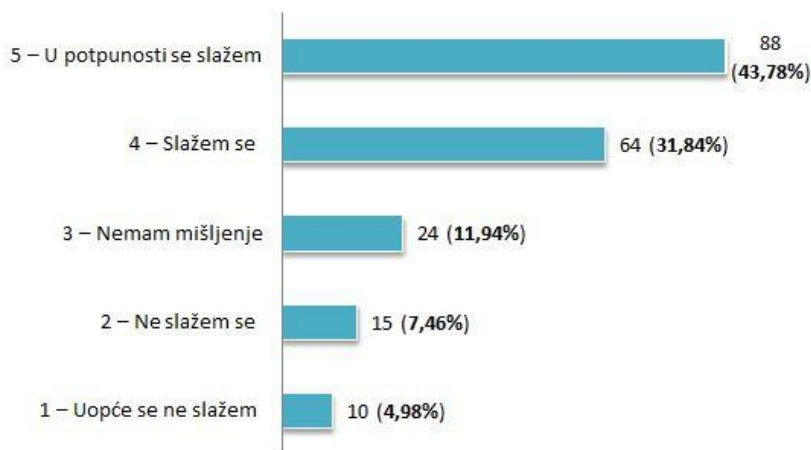
Slika 2. Postotak odgovora na tvrdnju „Na tjedan provodim više od 40 sati na Internetu“ (N=201)

Vrlo veliki broj ispitanika u istraživanju izjavljuju da izgube osjećaj o vremenu kada su na Internetu, što je još jedan pokazatelj ovisnosti o tom mediju. Na slici 3. vidi se da se 34,83% učenika u potpunosti složilo da izgube osjećaj o vremenu kada su na Internetu. U sklopu istraživanja postavljena je i tvrdnja, za koju nije prikazana distribucija odgovora, a koja glasi: *Kada sam na Internetu u sebi ponavljam „Još samo nekoliko minuta“*. Rezultati pokazuju kako se 47 ispitanik (23,38%) *u potpunosti slaže* i 51 ispitanik (25,37%) *slaže* s navedenom tvrdnjom. Iz navedenog je lako zaključiti da oko 50% učenika ne može kontrolirati vrijeme provedeno na Internetu, tj. je ono često duže od planiranog.

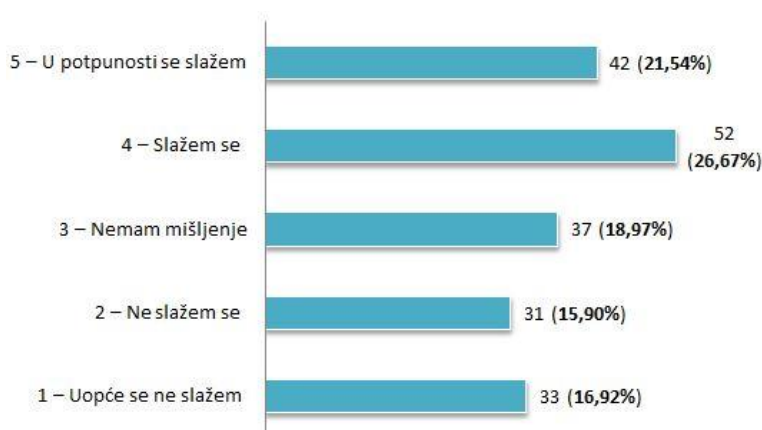
Slika 3. Postotak odgovora na tvrdnju „Kada sam na Internetu izgubim osjećaj o vremenu“ (N=201)

Youngova (2009.) napominje kako je jedan od znakova moguće ovisnosti o Internetu dulje vrijeme upotrebe Interneta nego što je to u početku planirano, stoga su rezultati prikazani na slici 4. doista zabrinjavajući. *Na Internetu ostajem dulje nego što sam planirao* tvrdnja je sa kojom se čak 88 učenika (43,78%) *u potpunosti složilo*, a njih 64 (31,84%) sa tvrdnjom *se slaže*.

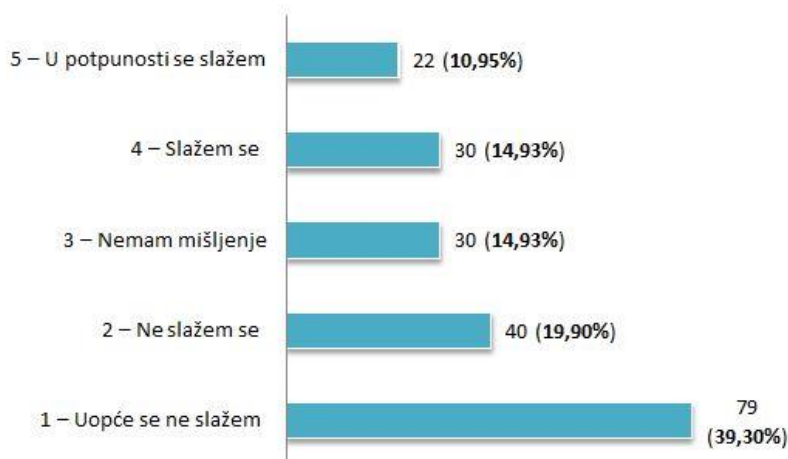
Slika 4. Postotak odgovora na tvrdnju „Na Internetu ostajem dulje nego što sam planirao/planirala“ (N=201)

Puno ispitanika također se slaže sa tvrdnjom kako njihovi ukućani smatraju da oni provode previše vremena na Internetu, što prikazuju podaci na slici 5. Čak polovica ispitanih učenika odgovorila je na ovu tvrdnju kako *se u potpunosti slaže* (21,54%) ili da *se slaže* (26,67%).

Slika 5. Postotak odgovora na tvrdnju „Moji ukućani smatraju da provodim previše vremena na Internetu“ (N=201)

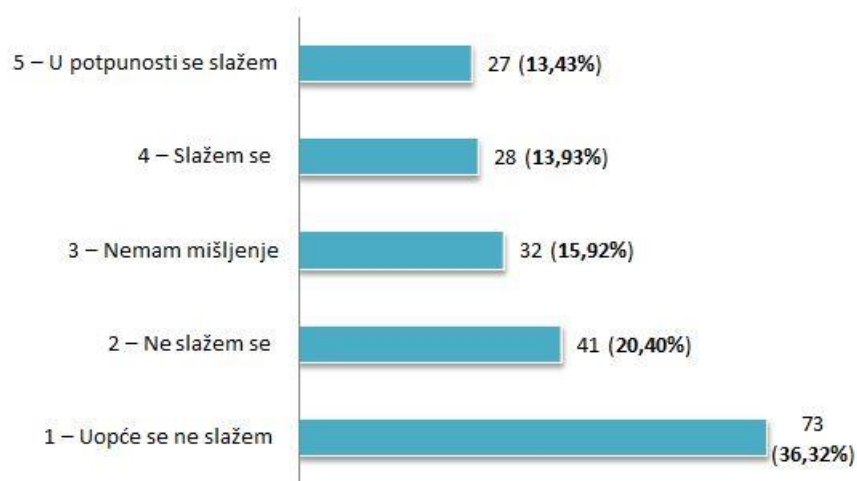
Iako rezultati pokazuju kako velik broj roditelja i ostalih ukućana smatra da njihovi tinejdžeri provode previše vremena na Internetu, na slici 6. se vidi da relativno malen broj srednjoškolaca skriva stvarno vrijeme provedeno na Internetu. Prema prikupljenim podacima 10,95% učenika, odnosno njih 22, u potpunosti se složilo sa tvrdnjom da je lagao/lagala članovima obitelji o vremenu provedenom na Internetu, 14,93% njih se složilo, a 39,30% ispitanika uopće se ne slaže.

Slika 6. Postotak odgovora na tvrdnju „Lagao/lagala sam članovima obitelji o vremenu provedenom na Internetu“ (N=201)

Rezultati prikazani na slici 7. pokazuju da relativno malen broj učenika zbog Interneta ne spava dovoljno, tj. njih 27 (13,43%) *u potpunosti se slaže* sa tvrdnjom, a 28 (13,93%) *se slaže*. Iako brojke nisu velike ovi podaci o četvrtini ispitanika koji nedovoljno spavaju zahtijevaju mnogo pažnje s obzirom na težinu posljedica do kojih ovaj problem može dovesti, posebno kod učenja u školi i kod kuće. Pretjerano korištenje Interneta često vodi do kraćeg spavanja, a nedostatak sna je jedan od fizičkih simptoma i znakova ovisnosti, kao što je već navedeno u ovom radu.

Čak 97% (tablica 1.) ispitanika izjasnilo se kako Internetu najčešće pristupa od kuće. Kada tinejdžeri imaju stalan pristup Internetu, po mogućnosti iz svoje sobe, uzevši u obzir i želju za privatnošću i nedostatak roditeljskog nadzora, česta je posljedica nedostatak sna uzrokovan kasnim odlaskom na spavanje. Nedostatak sna utječe na kvalitetu svakodnevnog života učenika, njihova produktivnost pada, javljaju se emocionalni i zdravstveni problemi, a često trpe i školske ocjene i obveze (Darlon, 2007., str.113).

Slika 7. Postotak odgovora na tvrdnju „Zbog Interneta ne spavam dovoljno“ (N=201)

Na tjedan provodim više od 40 sati na Internetu ispitana je varijabla koja je pokazala da srednjoškolci provode vrlo velik broj sati tjedno na Internetu te dobiveni postotak, odnosno 46,27% ispitanika mnogo odskaače od ostalih postotaka vezanih uz *vremenske elemente*. Isto tako velika većina njih (34,83%) izgubi osjećaj o vremenu kada su na Internetu, što je još jedan pokazatelj moguće ovisnosti o tom mediju. *Na Internetu ostajem dulje nego što sam planirao* tvrdnja je sa kojom se čak 88 učenika (43,78%) u potpunosti složilo, a njih 64 (31,84%) sa tvrdnjom se slaže. Vrlo veliki broj ispitanika se također slaže sa tvrdnjom da njihovi *ukućani smatraju kako provode previše vremena na Internetu*. Malen broj srednjoškolaca skriva stvarno vrijeme provedeno na Internetu. Prema prikupljenim podacima 10,95% učenika, u potpunosti se složilo sa tvrdnjom da *je lagao/lagala članovima obitelji o vremenu provedenom na Internetu*. Iz rezultata se jasno vidi da malen broj učenika ne spava dovoljno zbog Interneta (13,43%), ali bez obzira na postotak ovo je zabrinjavajući rezultat s obzirom na težinu problema koji se pojavljuje.

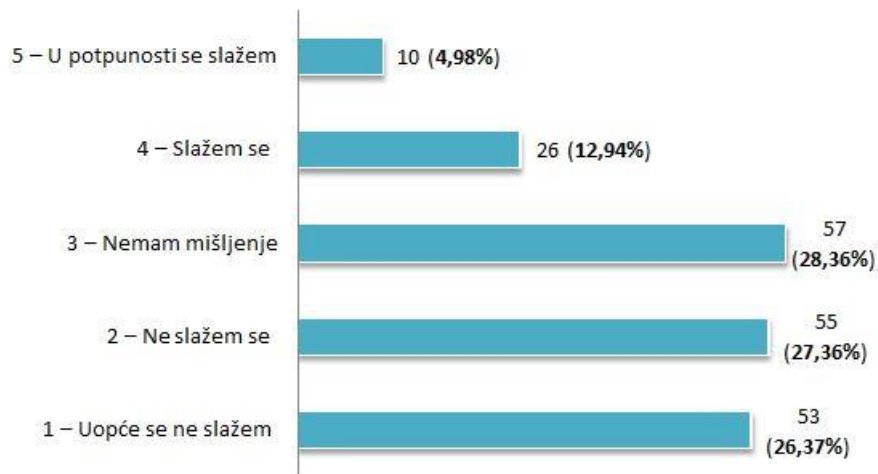
4.2. Socijalno – kulturološki elementi

U područje *socijalno – kulturološki elementi* uključene su sljedeće tvrdnje online ankete koja je provedena u ovom istraživanju:

1. Više sam puta bezuspješno pokušao/pokušala kontrolirati svoje korištenje Interneta.
2. Osjećam se nemirnim/nemirnom kad pokušam smanjiti svoje korištenje Interneta.
3. Zbog Interneta sam zanemario/zanemarila svoj društveni život.

4. Internet koristim kako bi umanjio/umanjila loše raspoloženje (npr. osjećaj bespomoćnosti, krivnje, anksioznosti, depresije).
5. Više vremena provodim na Internetu nego u društvu prijatelja.
6. Često se dogodi da se osjećam depresivno, nervozno ili promjenjivo dok nisam na Internetu, no ti osjećaji prestaju čim dođem online.
7. Internet mi pomaže kod učenja.
8. Lakše komuniciram s drugima putem Interneta nego licem u lice.
9. Kada nisam online često maštam o Internetu i razmišljam o aktivnostima koje bi na Internetu mogao/mogla raditi.
10. Internet koristim kako bi pobjegao/pobjegla od svakodnevnih problema.
11. Moj život bez Interneta bio bi dosadan i prazan.

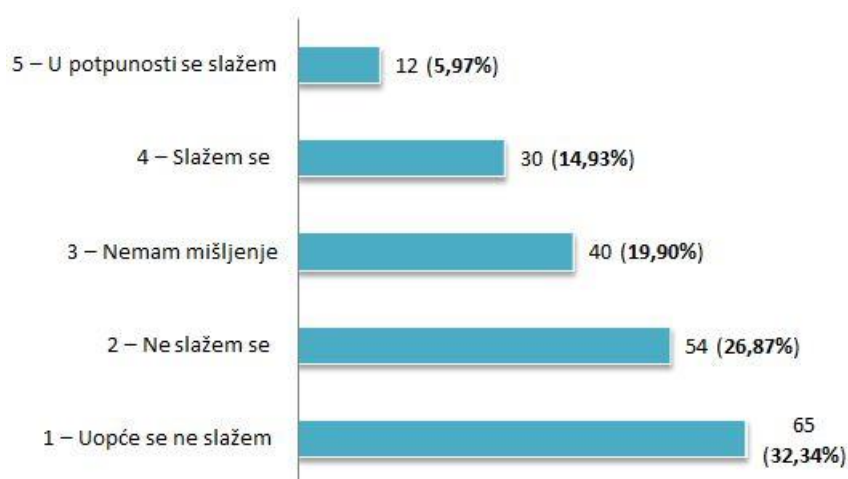
Relativno malen broj ispitanika složio se s tvrdnjom kako je *više puta bezuspješno pokušao kontrolirati svoje korištenje Interneta*. Na slici 8. je prikazano da se tek 4,98% njih *u potpunosti slaže* s tvrdnjom, 12,94% *se slaže*, a 28,36% *nema mišljenje*. Zaključuje se kako učenici većinom uspješno kontroliraju svoje korištenje Interneta ili smatraju kako nemaju potrebe za takvom vrstom samokontrole.

Slika 8. Postotak odgovora na tvrdnju „Više sam puta bezuspješno pokušao/pokušala kontrolirati svoje korištenje Interneta“ (N=201)

Prethodni podatak povezan je sa sljedećom tvrdnjom za koju su rezultati prikazani na slici 9. gdje se vidi da se također relativno malen broj ispitanika, samo 5,97%, osjeća

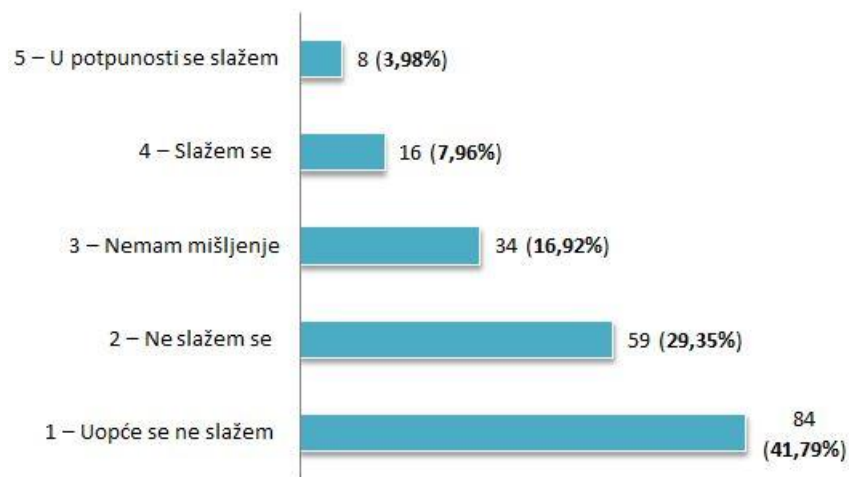
nemirnim kada *pokuša smanjiti svoje korištenje Interneta*. Prema Youngovoj (2009.), nemoć pojedinaca da kontroliraju upotrebu Interneta jedan je od kriterija prema kojima se može prepoznati ovisnost o Internetu, a kod ove skupine ispitanika to je prisutno u relativno malom postotku.

Slika 9. Postotak odgovora na tvrdnju „Osjećam se nemirnim/nemirnom kad pokušam smanjiti svoje korištenje Interneta“ (N=201)

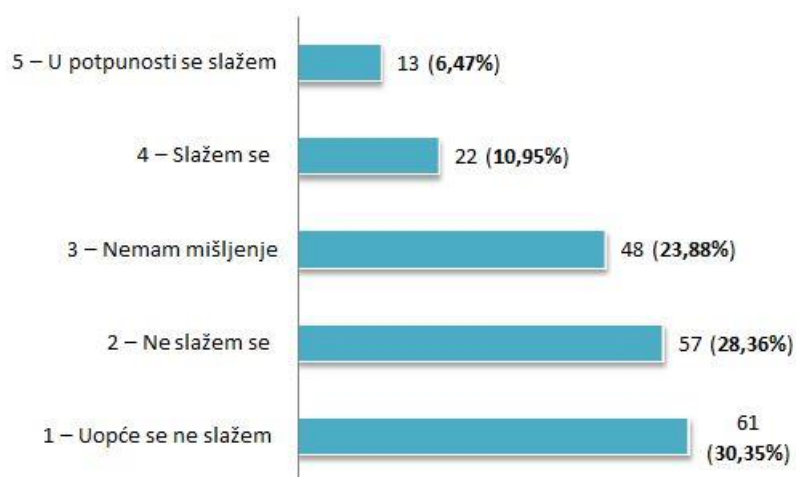
Srednja škola je razdoblje kada djeca postaju samostalna, imaju više slobode i mogućnost za stvaranjem vlastitog društvenog života, a to kako Internet utječe na društveni život učenika prikazano je na slici 10. Samo 3,98% ispitanika, tj. ukupno njih 8, u potpunosti se složilo da su zanemarili svoj društveni život zbog Interneta, dok se 7,96% učenika složilo, a 41,79% srednjoškolaca, s druge strane, uopće se ne slaže sa navedenom tvrdnjom. Rezultati dobiveni ovim pitanjem iznenađujuće su pozitivni i ohrabrujući, s obzirom na količinu slobodnog vremena i velik broj sati koje srednjoškolci provode na Internetu.

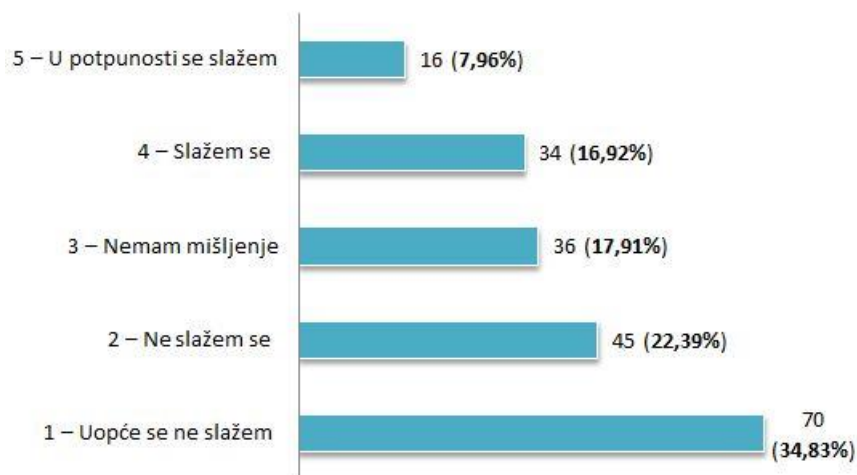
Slika 10. Postotak odgovora na tvrdnju „Zbog Interneta sam zanemario/zanemarila svoj društveni život“ (N=201)

Većina srednjoškolaca, njih 118 ili 58%, izjasnila se da se ne slaže sa tvrdnjom *Više vremena provodim na Internetu nego u društvu prijatelja* dok se njih 35 ili 16% ispitanika potpuno ili djelomično slažu. Spomenuta tvrdnja jedna je od *vremenskih varijabli* koja može pokazivati na nastanak ovisnosti o Internetu. Kao što je već spomenuto u ovom radu, Üneri i Tanıdır proveli su istraživanje 2011. godine čiji rezultati su pokazali da ovisnost o Internetu raste povećanjem korištenja Interneta, što može biti jako opasno za ovu dobnu skupinu. Iz rezultata prikazanih na slici 11. također je vidljivo kako Internet nije zamijenio društveni život ispitanih učenika.

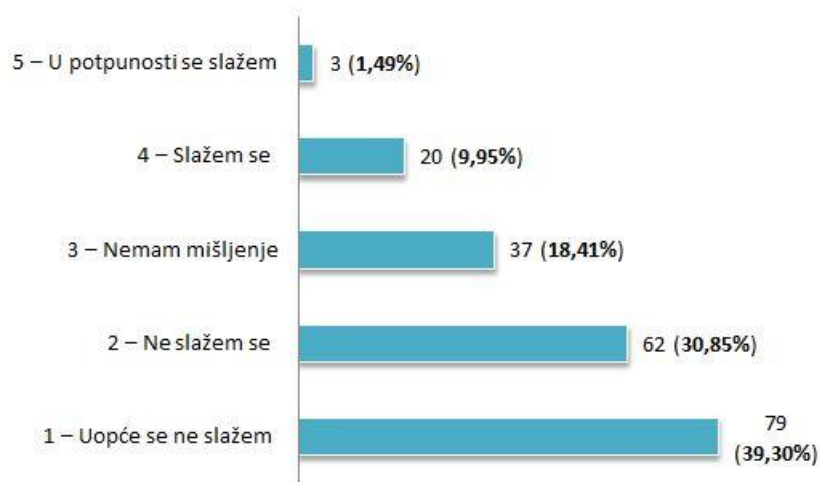
Slika 11. Postotak odgovora na tvrdnju „Više vremena provodim na Internetu nego u društvu prijatelja“ (N=201)

Rezultati dobiveni odgovorima na tvrdnju *Internet koristim kako bi umanjio/umanjila loše raspoloženje (npr. osjećaj bespomoćnosti, krivnje, anksioznosti, depresije)* pokazuju da sveukupno 50 ispitanika (24,88%) koristi Internet da bi umanjili svoje loše raspoloženje što sigurno ima negativne posljedice na mnoge aspekte života. Na slici 12. prikazani su postoci odgovora dobivenih na ovu tvrdnju.

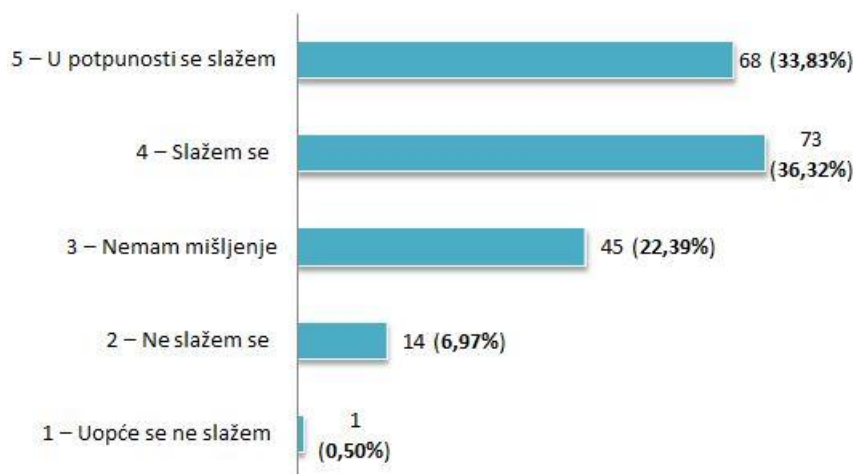
Slika 12. Postotak odgovora na tvrdnju „Internet koristim kako bi umanjio/umanjila loše raspoloženje (npr. osjećaj bespomoćnosti, krivnje, anksioznosti, depresije)“ (N=201)

Na temelju prethodno izloženih rezultata moguće je zaključiti da anketirani učenici ne pokazuju znakove depresije ili nervoze (njih 39,30%) kada nisu na Internetu, kao i da relativno malen broj ispitanika osjeća suprotno, ukupno njih 20 (9,95%). Odgovori na tvrdnju koja se odnosi na ove rezultate prikazani su na slici 13., a ona glasi: *Često se dogodi da se osjećam depresivno, nervozno ili promjenjivo dok nisam na Internetu, no ti osjećaji prestaju čim dođem online.* Još uvijek nije dokazano da li Internet izaziva depresiju ili su ipak depresivni ljudi više skloniji u većoj mjeri koristiti Internet.

Slika 13. Postotak odgovora na tvrdnju „Često se dogodi da se osjećam depresivno, nervozno ili promjenjivo dok nisam na Internetu, no ti osjećaji prestaju čim dođem online“ (N=201)

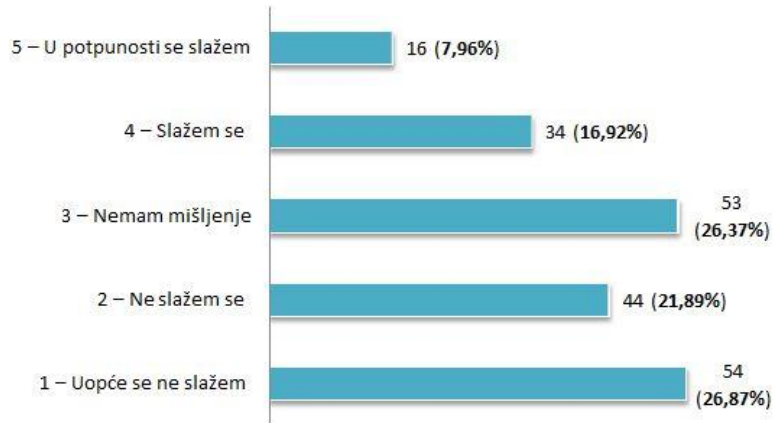
Slika 14. prikazuje kako se veliki broj ispitanika *u potpunosti složio* (33,83%) ili samo *složio* (36,32%) sa tvrdnjom da Internet pomaže kod učenja, što je vrlo dobra posljedica uporabe Interneta, dok se, s druge strane, samo jedan učenik *uopće nije složio* s navedenom tvrdnjom. U današnje vrijeme javlja se potreba za bržim i široko dostupnim obrazovanjem pri čemu Internet uvelike pomaže. Iz grafikona se jasno vidi da je upotreba Interneta za svrhu obrazovanja na vrlo visokoj razini.

Slika 14. Postotak odgovora na tvrdnju „Internet mi pomaže kod učenja“ (N=201)

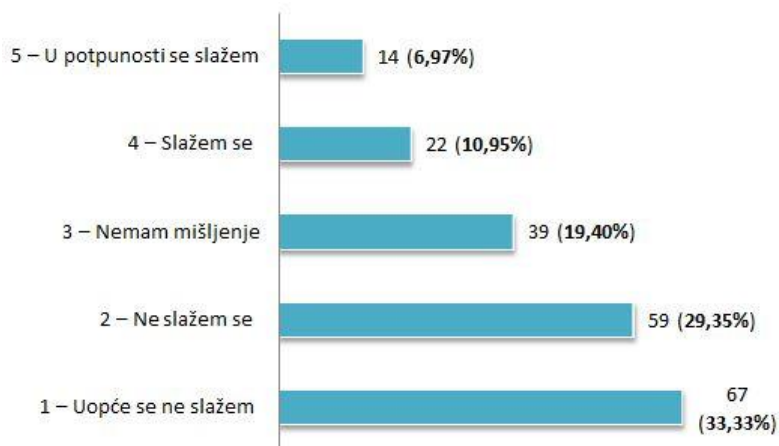
Iz slike 15. se vidi da Internet utječe na zanemarivanje školskih obaveza. Sa tvrdnjom *Zanemarujem svoje školske obaveze zbog Interneta* složilo se 34 ispitanika (16,92%), *u*

potpunosti se složilo njih 16 (7,96%), a bez mišljenja je čak 26,37% ispitanika. Rezultati su očekivani s obzirom na količinu vremena koje srednjoškolci provode na Internetu, vrstu i količinu sadržaja kojeg pretražuju te aktivnosti koje najčešće rade na Internetu.

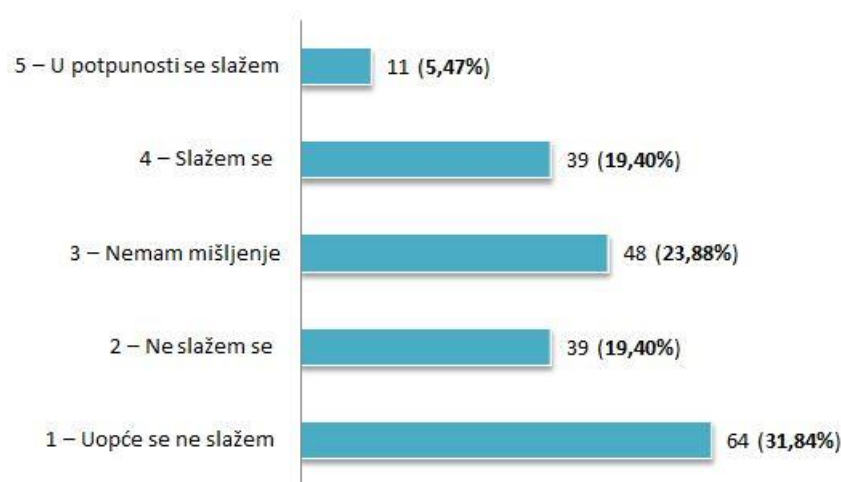
Slika 15. Postotak odgovora na tvrdnju „Zanemarujem svoje školske obaveze zbog Interneta“ (N=201)

Očekivana posljedica zanemarivanja školskih obveza je i ostvarivanje slabijih rezultata u školi. Na slici 16. prikazani su postoci odgovora na tvrdnju *Internet negativno utječe na moje ocjene*. U potpunosti se složilo 6,97% učenika, dok se 33,33% uopće ne slaže. Usporedivši navedenu tvrdnju sa onom iz prethodnog pitanja i slike 15., uočavaju se moguće povezanosti između zanemarivanja školskih obveza zbog Interneta i njegova lošeg utjecaja na ocjene.

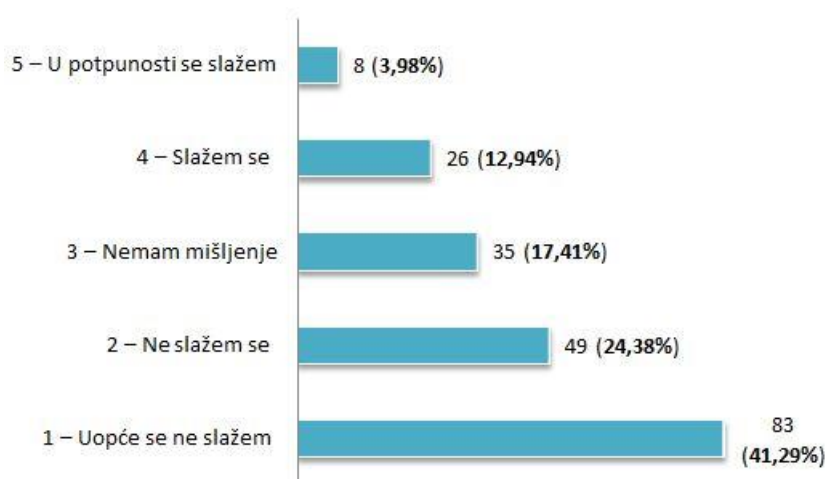
Slika 16. Postotak odgovora na tvrdnju „Internet negativno utječe na moje ocjene“ (N=201)

Podaci prikazani na slici 17. pokazuju da znatan broj ispitanika lakše komunicira putem Interneta nego licem u lice. Ukupno 50 (24,87%) učenika *složilo se* sa takvom tvrdnjom, nadalje 48 (23,88%) ispitanika *nema mišljenje*, a njih 64 (31,84%) *uopće se ne slaže*. Najviše je učenika koji lakše komuniciraju *licem u lice* što je razumljivo jer je komunikacija licem u lice fleksibilnija, omogućuje brzo iznošenje i dobivanje povratnih informacija, a prije svega utječe na socijalizaciju i lakše uklapanje u društvo. Kod ispitanika ove dobi ponekad se javlja osjećaj sramežljivosti i anksioznosti što se smatra glavnim razlogom zbog kojeg 50 učenika od ukupno 201 anketiranih izjavljuju da lakše komuniciraju s drugima putem Interneta nego licem u lice.

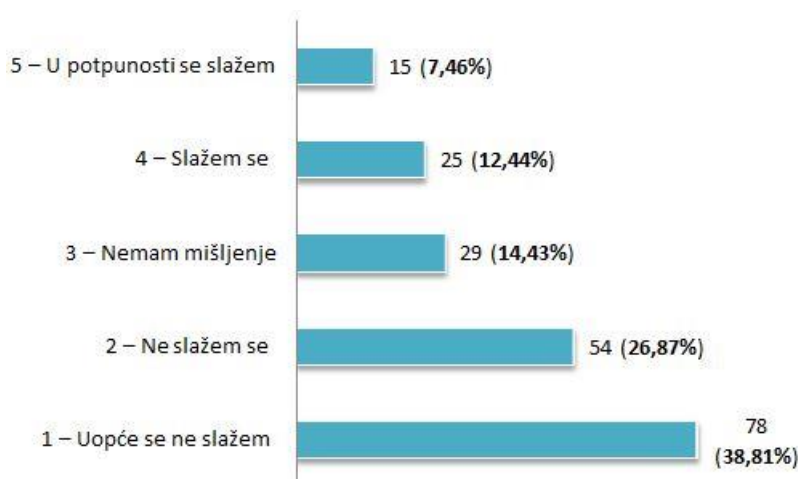
Slika 17. Postotak odgovora na tvrdnju „Lakše komuniciram s drugima putem Interneta nego licem u lice“ (N=201)

Kada nisam online često maštam o Internetu i razmišljam o aktivnostima koje bih na Internetu mogao/mogla raditi tvrdnja je čiji su rezultati prikazani na slici 18. Samo 3,98% učenika *u potpunosti se složilo*, dok 41,29% ispitanika u potpunosti opovrgava navedenu tvrdnju. Rezultati su pozitivni i ne ukazuju na postojanje ovisnosti o Internetu kod znatnog dijela ispitane skupine srednjoškolaca.

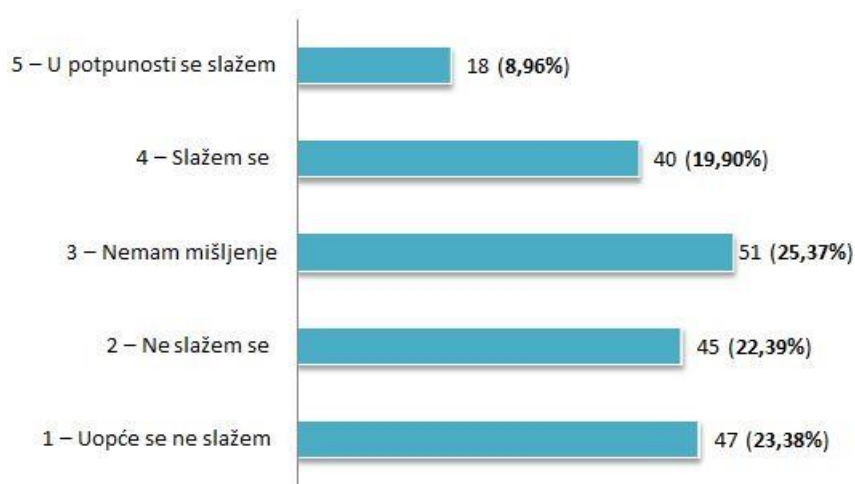
Slika 18. Postotak odgovora na tvrdnju „Kada nisam online često maštam o Internetu i razmišljam o aktivnostima koje bi na Internetu mogao/mogla raditi“ (N=201)

Malen broj ispitanika, njih 40, složio se sa tvrdnjom da *Internet koriste kako bi pobjegli od svakodnevnih problema*. Slika 19. prikazuje kako se 7,46% učenika *u potpunosti slaže*, 12,44% *se slaže*, a 41,29% ispitanika opovrgava tvrdnju. Dobiveni rezultat možemo smatrati donekle pozitivnim s obzirom na današnji svijet u kojem se tehnologija i Internet brzo razvijaju te imajući u vidu ulogu koju zauzimaju u životu tinejdžera. Prema Youngovoj (2009.) je navedena tvrdnja jedna je od osnovnih kriterija pomoću kojeg se može dijagnosticirati ovisnost o Internetu stoga postotak od približno 20% učenika koji koriste Internet kao bijeg od svakodnevnih problema ne treba zanemariti.

Slika 19. Postotak odgovora na tvrdnju „Internet koristim kako bi pobjegao/pobjegla od svakodnevnih problema“ (N=201)

Na tvrdnju *Moj život bez Interneta bio bi dosadan i prazan* 58 ispitanika (28,86%) odgovorilo je pozitivno. Na slici 20. prikazani su rezultati prikupljeni za ovu tvrdnju. Ohrabrujuće je da se čak 92 (45,77%) učenika *ne slaže*, međutim dovoljan je i postotak onih koji nemaju nikakvo mišljenje, čak 25,37% odnosno 51 srednjoškolac. Gledajući nominalno, broj ispitanika koji su se složili s navedenom tvrdnjom nije toliko velik jer obuhvaća oko jednu četvrtinu ispitanih, međutim uzme li se u obzir sadržaj pitanja zaključuje se kako je to još uvijek relativno velik broj koji možda ukazuje na jedan od mogućih razloga ovisnosti o Internetu.

Slika 20. Postotak odgovora na tvrdnju „Moj život bez Interneta bio bi dosadan i prazan“ (N=201)

U ovom su dijelu bile promatrane tvrdnje koje se odnose na socijalno – kulturološke elemente ovisnosti o Internetu. Iz njih je zaključeno da učenici većinom uspješno kontroliraju svoje korištenje Interneta ili smatraju kako nemaju potrebe za takvom vrstom samokontrole. Relativno malen broj ispitanika, samo 5,97%, osjeća se nemirnim kada *pokuša smanjiti svoje korištenje Interneta*. Samo 3,98% ispitanika u potpunosti se složilo da su zanemarili svoj društveni život zbog Interneta, dok se 7,96% učenika složilo, a 41,79% srednjoškolaca, s druge strane, uopće se ne slaže s navedenom tvrdnjom što je vrlo pozitivno. Većina srednjoškolaca (58%) se ne slaže sa tvrdnjom *Više vremena provodim na Internetu nego u društvu prijatelja* dok se njih 16% potpuno ili djelomično slažu. Sveukupno 18% ispitanika koristi Internet kako bi umanjili loše raspoloženje, a njih 39,30% ne pokazuju znakove depresije ili nervoze kada nisu na Internetu. Relativno malen broj ispitanih učenika osjeća suprotno (9,95%). Velikom broju ispitanika Internet pomaže kod učenja te se može reći da postoje moguće povezanosti između zanemarivanja školskih obveza zbog Interneta i njegova

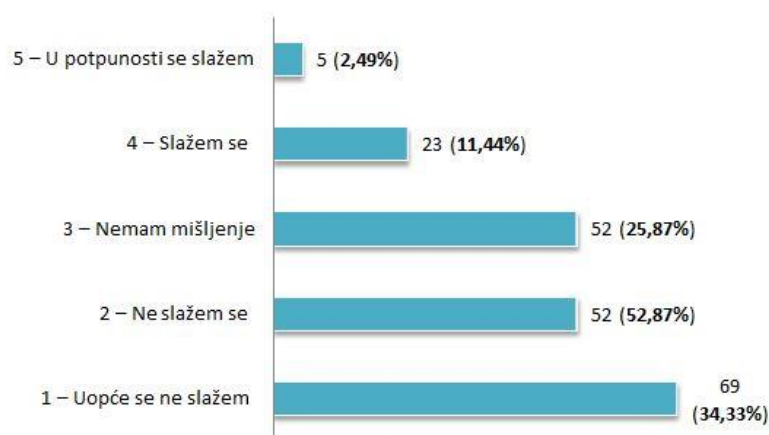
lošeg utjecaja na ocjene. Nadalje, rezultati pokazuju kako znatan broj ispitanika lakše komunicira putem Interneta nego licem u lice (23,88%), a približno 20% ispitanih učenika koristi Internet kao bijeg od svakodnevnih problema.

4.3. Rizično ponašanje na Internetu

Rizično ponašanje srednjoškolaca na Internetu promatrano je kroz sljedeće tvrdnje (za usporedbu, vidjeti: Yibarra i sur.; 2007.):

1. Osjećam veliku bliskost s online sugovornicima.
2. Primio/primila sam poruke seksualnog sadržaja putem Interneta.
3. Na Internetu govorim i radim stvari koje u stvarnom životu nikad ne bih.
4. Na Internetu otkrivam svoje osobne podatke.
5. Na Internetu razmjenjujem poruke s nepoznatim ljudima.
6. Bio/bila sam izložen/izložena zlostavljanju putem Interneta.
7. Koristio/koristila sam Internet za zlostavljanje drugih osoba.

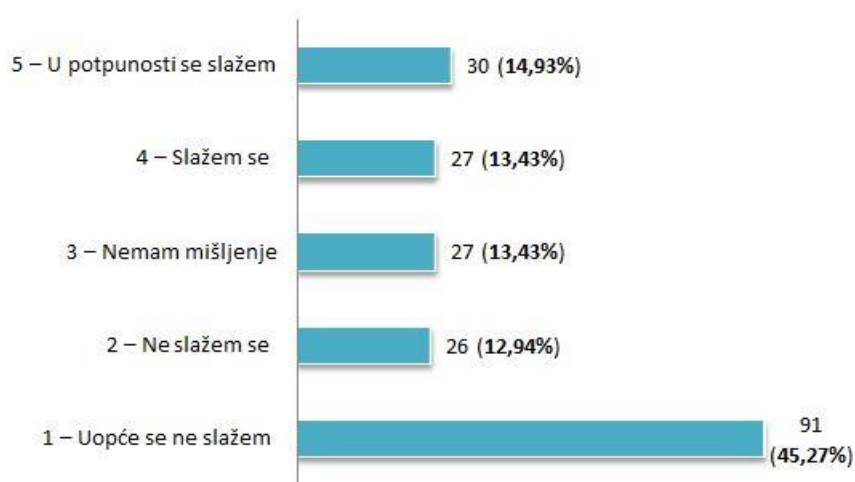
Postoci prikazani na slici 21. pokazuju da ispitanici u pravilu nemaju osjećaj velike bliskosti s online sugovornicima što je u suštini vrlo dobro. Komunikacija putem Interneta ublažava tjeskobu u trenucima samoće i smanjuje loše raspoloženje koje kod tinejdžera često varira pa se 25,87% postotak nerazvrstanih (s odgovorom *nemam mišljenje*) može time protumačiti.

Slika 21. Postotak odgovora na tvrdnju „Osjećam veliku bliskost s online sugovornicima“ (N=201)

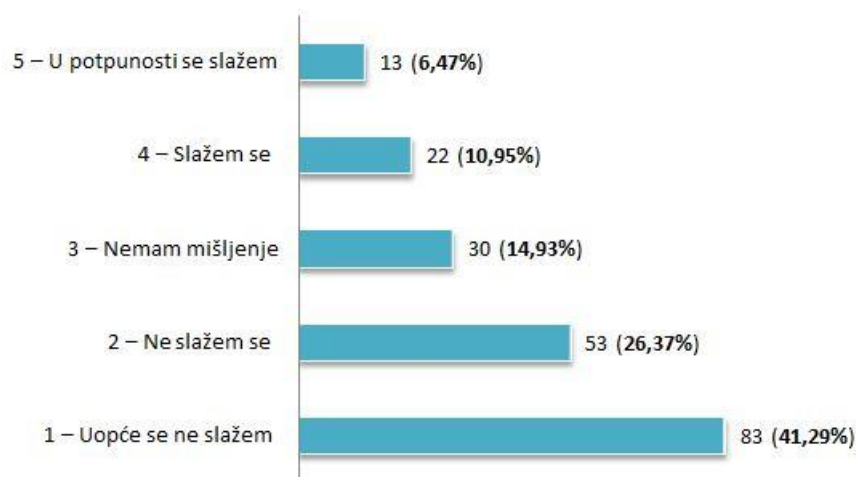

Zlostavljanje (engl. *bullying*) je najčešći oblik povrede djece putem Interneta. Komunicirajući s nepoznatim i zlonamjernim osobama, posjećujući sumnjive i neprimjerene sadržaje djeca se nerijetko dovode u opasnost. Postoji velik broj slučajeva u kojima se na određenoj Internetskoj stranici nalaze informacije u koje tinejdžeri počinju vjerovati te njihov razvoj kreće u krivom smjeru (Varga, 2011.). Broj ispitanika u ovom istraživanju koji nije primio nikakve poruke seksualnog sadržaja putem Interneta iznosi 91, ukupno 45%. Iako je ta brojka neočekivano visoka, još uvijek postoji velik broj onih koji su primili sadržaje takvog tipa, ukupno 57 učenika (28,36%).

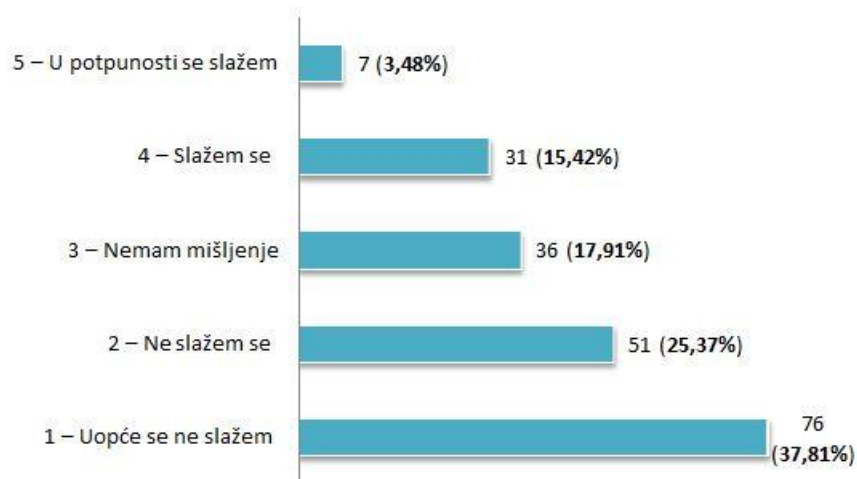
Slika 22. Postotak odgovora na tvrdnju „Primio/primila sam poruke seksualnog sadržaja putem Interneta“ (N=201)

Tvrdnja *Na Internetu govorim i radim stvari koje u stvarnom životu nikad ne bih*, čiji su odgovori prikazani na slici 23., smatra se mogućim pokazateljem na rizično ponašanje na Internetu. Istraživanje je pokazalo kako mali broj srednjoškolaca, njih 35 (17,42%), na Internetu govori i radi stvari koje u stvarnome životu nikad ne bi, dok velik postotak njih (41,29%) ne spada u rizičnu skupinu. Na stranicama MUP-a navodi se pretpostavka da je jedno od petero djece koje koristi Internet primilo neželjeni prijedlog ili zahtjev seksualnog sadržaja. Pretpostavlja se da je između 23% i 35% djece bilo izloženo seksualnim sadržajima putem Interneta (Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske).

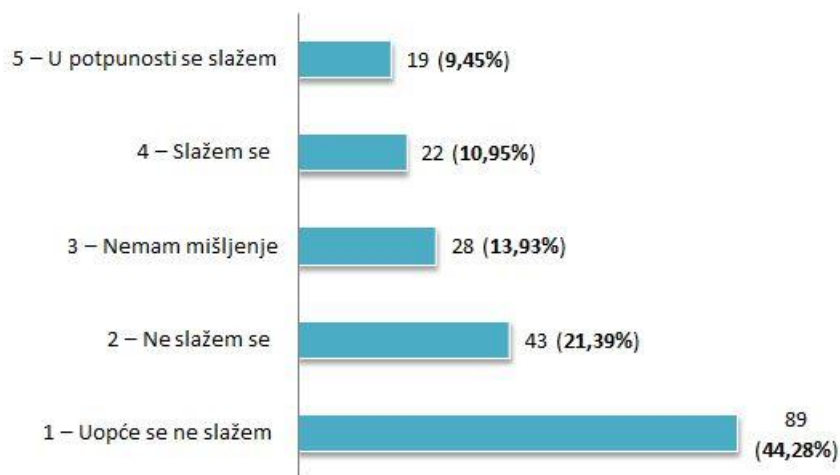
Slika 23. Postotak odgovora na tvrdnju „Na Internetu govorim i radim stvari koje u stvarnom životu nikad ne bih“ (N=201)

Govoreći i radeći stvari na Internetu koje u stvarnom životu nikad ne bi korisnici postaju opušteni i slobodni posljedica čega može biti slučajno ili namjerno otkrivanje osobnih podataka. Otkrivanje osobnih podataka putem Interneta može se opisati kao neodgovorno i opasno ponašanje jer potencijalni zlostavljači mogu iskoristiti te iste podatke u svrhu povrede druge osobe. Većina korisnika nije svjesna te činjenice što dokazuje istraživanje Varge (2011.). Rezultati njegovog istraživanja govore da se 57,8% ispitanika izjasnilo kako se uglavnom slaže da im je privatnost na Internetu ugrožena, pri čemu se 11,7% u potpunosti složilo, dok se samo 24% ispitanika nije složilo s navedenom tvrdnjom. Rezultati ankete koja je provedena u našem istraživanju, pokazani na slici 24., otkrivaju da se sa tvrdnjom *Na Internetu otkrivam svoje osobne podatke* mali postotak srednjoškolaca *u potpunosti slaže*, njih 3,48%, sa tvrdnjom ih *se slaže* 15,42%, , a 37,81% srednjoškolaca *uopće se ne slaže*.

Slika 24. Postotak odgovora na tvrdnju „Na Internetu otkrivam svoje osobne podatke“ (N=201)

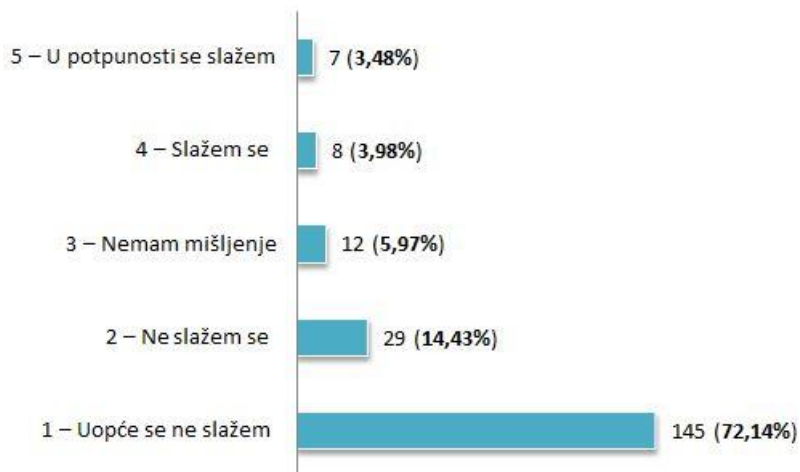
Na slici 25. prikazani su postoci odgovora na tvrdnju *Na Internetu razmjenjujem poruke s nepoznatim ljudima*. Najveći postotak srednjoškolaca *uopće se ne slaže* s tom tvrdnjom (44,28%), dok se malen broj učenika u potpunosti slaže (9,45%). Rezultati ne ukazuju na prošireno rizično ponašanje u ovom aspektu promatranja.

Slika 25. Postotak odgovora na tvrdnju „Na Internetu razmjenjujem poruke s nepoznatim ljudima“ (N=201)

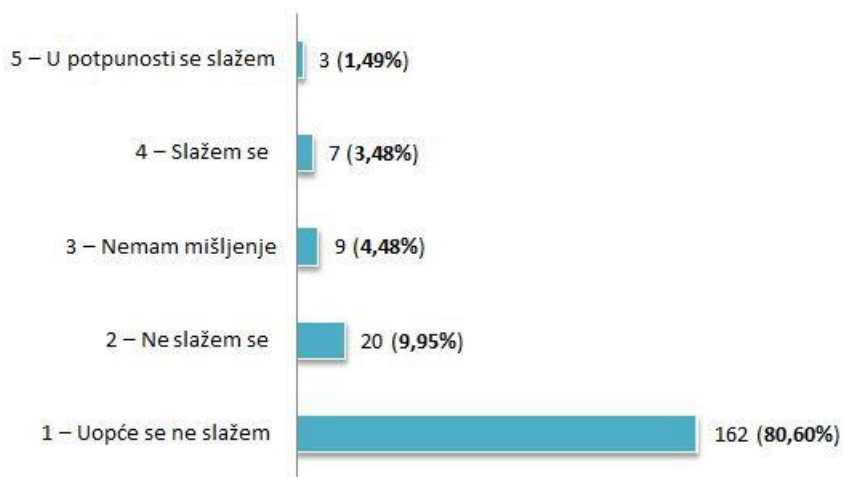
Zlostavljanje putem Interneta može se dogoditi od strane žrtvama poznatih i nepoznatih osoba, a budući da Internet omogućuje visoku razinu anonimnosti njegove se mogućnosti mogu iskorištavati i u negativne svrhe. Prema slici 26. vidi se kako je malen broj učenika bio izložen zlostavljanju putem Interneta, samo 15 njih (7,46%) *se složilo*, dok se

72,14% uopće ne slaže s tvrdnjom. Iako 15 nije veliki broj, s obzirom na problem koji se ispituje ovom tvrdnjom, podaci su ipak pomalo zabrinjavajući.

Slika 26. Postotak odgovora na tvrdnju „Bio/bila sam izložen/izložena zlostavljanju putem Interneta“ (N=201)

Gledajući s druge pozicije, ispitala se tvrdnja *Koristio/koristila sam Internet za zlostavljanje drugih osoba*, a njeni rezultati prikazani su na slici 27. Rezultati su u korelaciji s prethodnom tvrdnjom. Čak 80,60% učenika uopće ne koristi Internet za zlostavljanje drugih osoba, dok je samo 10 ispitanika (4,97%) koristilo Internet za zlostavljanje drugih.

Slika 27. Postotak odgovora na tvrdnju „Koristio/koristila sam Internet za zlostavljanje drugih osoba“ (N=201)

Prethodne tvrdnje odnosile su se na rizične oblike ponašanja na Internetu između anketiranih srednjoškolaca. Vidljivo je kako ispitanici *nemaju osjećaj velike bliskosti s online sugovornicima* što je u suštini vrlo dobro. Nadalje, rezultati su pokazali da velik broj ispitanika *nije primao nikakve poruke seksualnog sadržaja*, ali još uvijek postoji puno onih koji to jesu, njih je ukupno 28,36%. Istraživanje je pokazalo da mali broj srednjoškolaca (17,42%) na Internetu govori i radi stvari koje u stvarnom životu nikad ne bi, dok velik postotak njih (41,29%) ne spada u navedenu rizičnu skupinu. Sa tvrdnjom *Na Internetu otkrivam svoje osobne podatke* slaže se 18,9% anketiranih srednjoškolaca, a 63,18% srednjoškolaca se ne nije složilo. Vrlo veliki postotak srednjoškolaca, njih 44,28% na Internetu ne razmjenjuje poruke s nepoznatim ljudima te ti podaci ne ukazuju na prošireno rizično ponašanje ovisnosti o Internetu. Malen broj ispitanika bio je izložen zlostavljanju putem Internetu (7,46%), tj. ukupno 15 njih. Kao što je već ranije navedeno, s obzirom na problem, to je relativno veliki broj. Što se tiče korištenja Interneta za zlostavljanje drugih rezultati su slični, odnosno 4,97% srednjoškolaca izjasnilo se kako su koristili Internet za zlostavljanje drugih osoba.

4.4. Sadržajni elementi

Pitanje koje se odnosilo na prikupljanje podataka o sadržaju koji učenici najčešće posjećuju na Internetu glasilo je „Molimo Vas da nabrojite aktivnosti koje najčešće radite na Internetu?“. Iz rezultata je vidljivo kako su društvene mreže postale jedan od najzastupljenijih oblika komunikacije u ispitanika, a društvena mreža *Facebook* spomenuta je u skoro svakom odgovoru kao najčešća aktivnost. Taj podatak je očekivan s obzirom da se anketa provodila upravo putem ove društvene mreže. Nakon Facebook-a, slijede *Ask* i *Tumblr*. Za online komunikaciju najčešće je korišten program *Skype*, a nakon njega slijedi *MSN*. Veliki broj muških ispitanika među aktivnosti na Internetu svrstao je *igranje online igara* i *praćenje novosti*. Nekoliko srednjoškolaca spomenulo je *praćenje kladionica* i sudjelovanje u *forumima*. Uz *dopisivanje*, u skladu s očekivanjima, veliku vrijednost ispitanici su pridodali *slušanju glazbe*, korištenju *YouTube*-a te gledanju online filmova. Zastupljenost *e-maila* znatno je manja u današnje vrijeme što je vidljivo iz rezultata jer vrlo mali broj ispitanika upotrebljava ovaj oblik komunikacije. *Gmail* ili sličan mail servis je naveden tek nekoliko puta.

Skidanje filmova, igara i drugoga sadržaja zastupljenije je kod *učenika* nego kod *učenica*, dok se pretraživanje informacija i podataka potrebnih za školske obveze i domaće zadaće više pojavljuje kod srednjoškolki. Prikupljeni podaci slažu se s onima koje su prikupili Haddon i Livingstone (2012.) među djecom iz Hrvatskih gradova u dobi od 11 do 18 godina. Kao što je u radu već spomenuto, Haddon i Livingstone zaključili su da hrvatska djeca Internet najviše koriste za *komunikaciju s prijateljima, skidanje raznog sadržaja, pretraživanje informacija potrebnih za školu te pretraživanje bez nekog posebnog cilja*. Nešto manji postotak djece koristi e-mail, piše vlastite blogove i sudjeluje u diskusijama na forumima. Zanimljivo je da na ovo pitanje niti jedan srednjoškolac nije odgovorio kako piše vlastiti blog, međutim nekoliko njih navelo je Tumblr koji predstavlja kombinaciju između platforme za vođenje blogova i društvene web stranice. Velik broj djevojčica odgovorio je da na Internetu često koristi *Ask*. Naime, *Ask.fm* je popularna stranica među tinejdžerima koja funkcionira na način da pojedinac kreira svoj osobni profil gdje druge osobe postavljaju anonimna ili javna pitanja na koja vlasnik profila odgovara. Ovdje se postavlja pitanje anonimnosti, njenog iskorištavanja u svrhe zlostavljanja drugih i do kojih posljedica takvo ponašanje može dovesti.

Aktivnosti koje hrvatska djeca najčešće rade na Internetu pomalo se razlikuju od onih kojima se bave djeca iz susjedne Slovenije te iz Velike Britanije. Haddon i Livingstone (2012.) zaključili su da 86% mladih Slovenaca najčešće koristi Internet za gledanje raznih video isječaka i spotova, 80% igra online igre, a 74% posjećuje društvene profile. Što se tiče djece iz Velike Britanije, čak 92% njih koristi Internet za potrebe školskih zadaća, 83% za igranje online igara, a 75% za gledanje video isječaka i spotova.

4.5. Korelacijska analiza

Za provedbu analize rezultata dobivenih u ovom istraživanju s obzirom na odabrane karakteristike i hipoteze korištena je korelacijska analiza. Korelacija je statistički postupak za izračunavanje vrijednosti povezanosti između dviju varijabli, a iskazuje se broječno. Predznak koeficijenta (-/+) govori o smjeru povezanosti određenih varijabli. Jačina linearne povezanosti pojedinih varijabli određena izražena je koeficijentom determinacije (Udovičić, Baždarić, Bilić-Zulle i Petrovečki, 2007.).

Prvo izračunavanje koeficijenta korelacije odnosilo se na istraživačko pitanje „Da li zbog vremena provedenog na Internetu ispitanici dovoljno ne spavaju“. Koeficijent korelacije u

ovom odnosu iznosi $r=0,52$ (izračunato kao povezanost odgovora na pitanja koja su prikazana na slici 2. i slici 7.). Korelacija je pozitivna i umjerenog intenziteta što znači da postoji povezanost dviju varijabli. Dakle, što više vremena srednjoškolci provode na Internetu više će im sna nedostajati, odnosno pretjerano korištenje Interneta u može biti razlog nedovoljnog spavanja. Jačina povezanosti u ovom slučaju je $r^2 = 0,27$, tj. koeficijent determinacije ili razina povezanosti ovih dviju varijabli iznosi 27%.

Vrijeme provedeno na Internetu i zanemarivanje društvenog života sjedeće su varijable stavljene u odnos. Njihov koeficijent korelacije (r) iznosi 0,31. Ova korelacija je pozitivna te potvrđuje da postoji statistički značajna povezanost navedenih varijabli. Koeficijent determinacije (r^2) iznosi 0,1, a postotak povezanosti je 10%. Iz ovog se zaključuje da je moguće kako zbog vremena provedenog na Internetu ispitanici zanemaruju društveni život.

Korelacijska analiza pokazala je da postoji sukladan rast vrijednosti između vremena provedenog na Internetu i zanemarivanja školskih obaveza. Koeficijent korelacije r je pozitivan i iznosi 0,30, dok je $r^2=0,09$. Postotak povezanosti navedenih varijabli je malen, tj. iznosi 9%. Povezanost postoji no nije nužno kako će svi oni učenici koji dnevno ili tjedno više borave na Internetu zanemarivati svoje školske obaveze i imati lošije rezultate.

Koeficijent korelacije između varijabli koje navode (a) da je vrijeme provedeno na Internetu dulje od planiranog te da je prisutno (b) laganje članovima obitelji o vremenu provedenom na Internetu, također je pozitivan i iznosi $r=0,35$. Koeficijent determinacije $r^2=0,1225$, odnosno povezanost navedenih varijabli iznosi 12%.

„Da li zbog vremena provedenog na Internetu učenici osjećaju veću bliskost s online sugovornicima?“ pitanje je koje je stavilo u odnos jednu vremensku i drugu socijalno-kulturološku varijablu. Obradom podataka je dobiveno kako koeficijent korelacije iznosi $r=0,30$, korelacija je pozitivna, a povezanost varijabli postoji i ona iznosi $r^2=0,09$, odnosno 9%.

Nadalje je postavljeno pitanje „Da li postoji povezanost između razmjenjivanja poruka s nepoznatim osobama putem Interneta te zlostavljanja na Internetu?“. Koeficijent korelacije između ovih varijabli pozitivan je i iznosi $r=0,39$, a koeficijent determinacije jednak je $r^2=0,15$. Jačina povezanosti iznosi 15% što je dostatan postotak pa se može zaključiti kako će pojedinci koji razmjenjuju poruke s nepoznatim ljudima putem Interneta biti izloženi mogućem zlostavljanju od strane istih. Primanje poruka seksualnog sadržaja putem Interneta

također pokazuje povezanost s razmjenjivanjem poruka s nepoznatim osobama. Koeficijent korelacije između tih varijabli iznosi 0,52 i povezanost je relativno jaka. Postotak povezanosti jednak je $r^2=0,27$, odnosno 27%, što ukazuje na snažnu zavisnost ovih tvrdnji.

Bliskost s online sugovornicima i korištenje Interneta kao bijeg od svakodnevnih problema također ukazuju na postojanje pozitivne korelacije od $r=0,37$. Jačina povezanosti ovih varijabli iznosi $r^2=0,14$. Postotak povezanosti od 14% ukazuje na to da učenici koji u Internetu pronalaze utjehu i smirenje češće bliži s online sugovornicima, što bi moglo značiti da putem Interneta relativno lako sklapaju nova prijateljstva koja im pomažu kod prevladavanja svakodnevnih problema.

Sukladno istraživačkom pitanju 1. „Da li se razina ovisnosti razlikuje prema spolu učenika?“ izrađena je tablica 2. Kao kriterij ispitivanja ovisnosti o Internetu modificirana su pitanja prema Youngovoj (2009.). Tvrdnje korištene u ovom istraživanju na temelju kojih se ispitivala ovisnost o Internetu glasile su:

1. Više sam puta bez uspješno pokušao/pokušala kontrolirati svoje korištenje Interneta.
2. Osjećam se nemirnim/nemirnom kad pokušam smanjiti svoje korištenje Interneta.
3. Na Internetu ostajem dulje nego što sam planirao/planirala.
4. Lagao/lagala sam članovima obitelji o vremenu provedenom na Internetu.
5. Internet koristim kako bi umanjio/umanjila loše raspoloženje (npr. osjećaj bespomoćnosti, krivnje, anksioznosti, depresije).
6. Internet koristim kako bi pobjegao/pobjegla od svakodnevnih problema.
7. Internet negativno utječe na moje ocjene.
8. Kada nisam online često maštam o Internetu i razmišljam o aktivnostima koje bi na Internetu mogao/mogla raditi.

U potencijalne ovisnike o Internetu svrstani su učenici koji su na gore navedene tvrdnje odgovorili sa 4 – *slažem se* i 5 – *u potpunosti se slažem*. Izračunat je broj tih odgovora, posebno za muški te posebno za ženski spol, i naveden je postotak istih za svaku od tvrdnji u tablici 2.

Imajući u vidu tvrdnju *Više sam puta bezuspješno pokušao/pokušala kontrolirati svoje korištenje Interneta*, nešto je veći postotak muških odgovora (19,10%) i time se vidi kako dječaci imaju nešto više problema samokontrole prilikom korištenja Interneta od ispitanika ženskog spola (16,96%). Analizom tvrdnje *Osjećam se nemirnim/nemirnom kad pokušam*

smanjiti svoje korištenje Interneta uočila se veća razlika u postocima među spolom. S obzirom na tu tvrdnju možemo pretpostaviti da muški ispitanici imaju veći postotak ovisnosti korištenja Interneta (25,84%) od žena (16,96%).

Iz dobivenih rezultata na tvrdnju *Na Internetu ostajem dulje nego što sam planirao/planirala* vidi se kako ne postoje značajne razlike među muškim i ženskim spolom. Tablica 2. prikazuje da se sa navedenom tvrdnjom složilo 67 dječaka od ukupno 89 (75,28%) i 85 djevojaka od ukupno 112 (75,89%). Ne postoji velika razlika između spolova što se tiče planiranog vremena provedenog na Internetu.

Tvrdnja *Lagao/lagala sam članovima obitelji o vremenu provedenom na Internetu* prikazuje značajnu razliku između muškog i ženskog spola. Postotak broja odgovora na tu tvrdnju kod učenika je puno veći i iznosi 40,45% dok je kod učenica samo 14,29%. Muški dio ispitanika skloniji je većem lažiranju vremena provedenog na Internetu, što može biti jedan od početnih pokazatelja ovisnosti o Internetu.

Internet koristim kako bi umanjio/umanjila loše raspoloženje (npr. osjećaj bespomoćnosti, krivnje, anksioznosti, depresije) tvrdnja je na koju više znakova moguće ovisnosti o Internetu također pokazuju dječaci (35,96%). Kod djevojčica taj postotak iznosi 16,07%.

Sljedeća od analiziranih tvrdnji glasi *Internet koristim kako bi pobjegao/pobjegla od svakodnevnih problema*. U ovom je slučaju također veći postotak odgovora kod muških ispitanika i iznosi 22,47%, dok je kod ženskih ispitanika jednak 17,86%.

Promatrajući tvrdnju *Internet negativno utječe na moje ocjene* ne uočava se razlika u postocima broja odgovora stupnja 4 i 5 kod muške (17,98%) i ženske (17,86%) populacije.

Kada nisam online često maštam o Internetu i razmišljam o aktivnostima koje bi na Internetu mogao/mogla raditi osma je tvrdnja prema kojoj se ispitala razlika u razini ovisnosti o Internetu među spolovima. Uočena je značajna razlika u dobivenim postocima. Simptom ovisnosti o Internetu prisutniji je kod učenika muškog spola (26,97%), dok kod učenica ženskog spola iznosi 8,93%.

Tablica 2. Distribucija prema spolu na skali ovisnosti o Internetu

TVRDNJE	M		Ž	
	Broj odgovora	%	Broj odgovora	%
Više sam puta bezuspješno pokušao/pokušala kontrolirati svoje korištenje Interneta.	17	19,10	19	16,96
Osjećam se nemirnim/nemirnom kad pokušam smanjiti svoje korištenje Interneta.	23	25,84	19	16,96
Na Internetu ostajem dulje nego što sam planirao/planirala.	67	75,28	85	75,89
Lagao/lagala sam članovima obitelji o vremenu provedenom na Internetu.	36	40,45	16	14,29
Internet koristim kako bi umanjio/umanjila loše raspoloženje (npr. osjećaj bespomoćnosti, krivnje, anksioznosti, depresije).	32	35,96	18	16,07
Internet koristim kako bi pobjegao/pobjegla od svakodnevnih problema.	20	22,47	20	17,86
Internet negativno utječe na moje ocjene.	16	17,98	20	17,86
Kada nisam online često maštam o Internetu i razmišljam o aktivnostima koje bi na Internetu mogao/mogla raditi.	24	26,97	10	8,93

Sukladno hipotezi H2 koja glasi *Ponašanja vezana uz ovisnost o Internetu su više prisutna kod učenika strukovnih škola u odnosu na učenike gimnazija u Međimurskoj županiji* izrađena je tablica 3. koja prikazuje ukupan broj odgovora i postotak broja odgovora. Ovdje su također korištena modificirana pitanja Youngove (2009.) pomoću kojih se nastoji utvrditi da li postoji ovisnost o Internetu. Za izračun rezultata uzeti su odgovori učenika Gimnazije Josipa Slavenskog Čakovec, Ekonomske i trgovačke škole Čakovec, Gospodarske škole Čakovec, Graditeljske škole Čakovec, Srednje škole Čakovec i Srednje škole Prelog.

Rezultati prve tvrdnje, *Više sam puta bez uspješno pokušao/pokušala kontrolirati svoje korištenje Interneta*, zabilježili su relativno mali postotak odgovora ispitanika, od toga 18,67% odgovora čine učenici strukovnih škola, a 14,29% učenici gimnazije.

Druga tvrdnja pomoću koje promatramo ovisnost o Internetu glasi *Osjećam se nemirnim/nemirnom kad pokušam smanjiti svoje korištenje Interneta* čiji rezultati ne pokazuju značajnu razliku između odgovora ispitanika. U ovome slučaju učenici strukovnih škola također bilježe nešto veći postotak odgovora (21,08%) od učenika gimnazije (20,00%). Međutim, razlika između odgovora je vrlo mala, stoga je možemo zanemariti, kad govorimo o

osjećajima prilikom pokušaja smanjenja korištenja Interneta, između anketiranih srednjoškolaca ovih dviju skupina.

Na Internetu ostajem dulje nego što sam planirao/planirala treća je tvrdnja pomoću koje utvrđujemo ovisnost o Internetu te je ujedno jedina koja bilježi najveću razliku između odgovora ispitanika. Postotak odgovora učenika gimnazije iznosi 85,71% dok kod učenika strukovnih škola iznosi 73,49%. Kao što je već spomenuto u ovom radu, vrijeme je jedno od ključnih obilježja pomoću kojeg se utvrđuje postojanje znakova ovisnosti o Internetu. S obzirom da se spomenuta tvrdnja odnosi na samokontrolu, kada je riječ o vremenu provedenom na Internetu, može se zaključiti kako su anketirani učenici gimnazije u lošijoj poziciji. Međutim, potrebno je spomenuti da je dobiveni postotak poprilično velik i zabrinjavajući kod obje skupine učenika.

Kod dobivenih rezultata na četvrtu tvrdnju koja glasi *Lagao/lagala sam članovima obitelji o vremenu provedenom na Internetu*, također nema značajne razlike među učenicima gimnazija (25,71%) i učenika strukovnih škola (25,90%).

Nešto veća razlika u postocima primjećuje se kod tvrdnje koja glasi *Internet koristim kako bi umanjio/umanjila loše raspoloženje (npr. osjećaj bespomoćnosti, krivnje, anksioznosti, depresije)*. Anketirani učenici gimnazije pokazuju veći postotak mogućeg prisustva ovisnosti o Internetu, s obzirom na navedenu tvrdnju, (31,42%) u odnosu na učenike strukovnih škola (23,49%). Ovi postoci ukazuju na to da učenici gimnazije više koriste Internet kako bi ublažili osobno nezadovoljstvo odnosno loše raspoloženje.

Internet koristim kako bi pobjegao/pobjegla od svakodnevnih problema tvrdnja je koja se može povezati s prethodno navedenom stoga su dobiveni rezultati očekivani i slični prethodnima. Iako su razlike između ispitanika promatranih škola vrlo male, one ipak postoje što potvrđuje da su anketirani učenici gimnazije skloniji koristiti Internet kao bijeg od svakodnevnih problema nego učenici strukovnih škola.

Tvrdnja *Internet negativno utječe na moje ocjene* pokazuje zanimljive rezultate. Naime, promatrajući postotke dobivene analizom prethodno navedenih tvrdnji, koje pokazuju potencijalno veće znakove ovisnosti o Internetu kod učenika gimnazije, ovdje vidimo da unatoč tome učenici gimnazije ne smatraju kako Internet negativno utječe na njihove ocjene (11,43%) dok je kod učenika strukovnih škola postotak nešto veći (19,27%).

Rezultati posljednje tvrdnje koja glasi *Kada nisam online često maštam o Internetu i razmišljam o aktivnostima koje bi na Internetu mogao/mogla raditi*, gotovo su jednaki za obje skupine, odnosno ne postoji veća razlika između učenika gimnazije (17,14%) i učenika strukovnih škola (16,87%).

Tablica 3. Distribucija prema školama na skali ovisnosti o Internetu

TVRDNJE	GIMNAZIJA		STRUKOVNE ŠKOLE	
	Broj odgovora	%	Broj odgovora	%
Više sam puta bezuspješno pokušao/pokušala kontrolirati svoje korištenje Interneta.	5	14,29	31	18,67
Osjećam se nemirnim/nemirnom kad pokušam smanjiti svoje korištenje Interneta.	7	20,00	35	21,08
Na Internetu ostajem dulje nego što sam planirao/planirala.	30	85,71	122	73,49
Lagao/lagala sam članovima obitelji o vremenu provedenom na Internetu.	9	25,71	43	25,90
Internet koristim kako bi umanjio/umanjila loše raspoloženje (npr. osjećaj bespomoćnosti, krivnje, anksioznosti, depresije).	11	31,42	39	23,49
Internet koristim kako bi pobjegao/pobjegla od svakodnevnih problema.	10	28,57	30	18,07
Internet negativno utječe na moje ocjene.	4	11,43	32	19,27
Kada nisam online često maštam o Internetu i razmišljam o aktivnostima koje bi na Internetu mogao/mogla raditi.	6	17,14	28	16,87

5. RASPRAVA

Prema dobivenim korelacijama povezanosti rizičnih oblika ponašanja i broja sati koje srednjoškolci tjedno provode na Internetu prihvaćena je hipoteza H1 koja glasi: *Postoji povezanost rizičnih oblika ponašanja učenika srednjih škola s brojem sati koje tjedno provode na Internetu.* Koeficijent korelacije u odnosu otkrivanja osobnih podataka i broja sati koje srednjoškolci provode na Internetu iznosi 0,34 što pokazuje na povezanost ovih dviju varijabli. Kada se u odnos stavlja razmjenjivanje podataka s nepoznatim ljudima i broj sati tjedno provedenih na Internetu dobivena korelacija je malo veća ($r=0,41$), tj. i kod ovih varijabli primjećuje se međusobna povezanost i utjecaj jedne na drugu (koeficijent determinacije je 17%). Vrlo nizak koeficijent korelacije ($r=0,13$) pronađen je između odnosa broja sati tjedno provedenih na Internetu i pojave zlostavljanja od strane drugih putem Interneta. Međutim, relativno visoka razina povezanosti pronađena je između broja sati koje učenik provodi na Internetu i primanja poruka seksualnog sadržaja, a iznosi $r=0,33$.

Hipoteza H2 koja glasi: *Ponašanja vezana uz ovisnost o Internetu su više prisutna kod učenika strukovnih škola u odnosu na učenike gimnazija u Međimurskoj županiji*, u ovom je istraživanju odbačena (vidjeti tablicu 3.). Rezultati istraživanja Bilić te Ljubin Golub (2011.) pokazuju kako postoji veća ovisnost o video igricama, a samim time i o Internetu, kod učenika strukovnih škola u odnosu na učenike gimnazije. Kao mogući razlog tome navode kako učenici koji pohađaju strukovne škole žive u drugačijem okruženju, gledano s tehnološkog aspekta, za razliku od učenika gimnazije. Jednako tako navodi se i višak slobodnog vremena kao razlog većeg korištenja Interneta iz razloga što navedeni autori smatraju kako je akademsko opterećenje u strukovnim školama manje. Analizom dobivenih rezultata anketiranih učenika iz srednjih škola u Međimurskoj županiji može se zaključiti kako je primijećen veći postotak mogućeg nastanka ovisnosti o Internetu kod učenika gimnazije u odnosu na učenike strukovnih škola. Ovaj podatak je poprilično iznenađujuć s obzirom da se ovi rezultati znatno razlikuju od rezultata drugih istraživanja.

U odnosu na hipoteze H1 i H2 zaključeno je da postoje simptomi ovisnost o Internetu među srednjoškolcima Međimurske županije prema povezanosti rizičnih ponašanja i broja sati koje tjedno provode na Internetu, međutim nešto je veća mogućnost nastanka ovisnosti o Internetu kod srednjoškolaca gimnazije u odnosu na strukovne škole.

Analizom rezultata vezanih uz spol korisnika Interneta odgovoreno je na postavljeno istraživačko pitanje RQ1 koje glasi: *Da li se razina ovisnosti o Internetu razlikuje prema spolu učenika?*. Cilj ovog istraživačkog pitanja bio je istražiti postoji li razlika između spolova kada govorimo o ovisnosti o Internetu. Odgovor na ovo pitanje je pozitivan. Iz prikupljenih rezultata, prikazanih u tablici 2., vidimo kako su dječaci više izloženi ovisnosti o Internetu od djevojaka.

Istraživačko pitanje RQ2 istražuje u kojoj mjeri vrijeme, rizično ponašanje i školski uspjeh utječu na zastupljenost elemenata ovisnosti o Internetu kod učenika srednjih škola. Prema Livazoviću (2012.) socijalna obilježja znatno utječu na interes, odnos i važnost koju mladi pridodaju medijima, ali i sklonosti rizičnim oblicima ponašanja. U njegovu istraživanju školski uspjeh, vrsta škole i spol ispitanika pokazali su najveće razlike među mladima s obzirom na medijske sklonosti. Rizična dimenzija pokazala je izuzetno zanimljiv trend korelacija i povezanost rizičnih ponašanja, vremenskih obilježja te školskog uspjeha na uzorku od 201 učenika srednjih škola iz Međimurske županije.

Pomoću korelacijske analize odgovoreno je na istraživačko pitanje RQ3 koje je promatralo odnos vremena provedenog na Internetu i nedostatak sna korisnika Interneta. Dobivena korelacija bila je pozitivna i umjerenog intenziteta što ukazuje na povezanost tih dviju varijabli. Drugim riječima, smanjimo li varijablu koja se odnosi na vrijeme korištenja Interneta smanjit ćemo nedostatak sna, odnosno povećamo li vrijeme provedeno na Internetu povećat će se i varijabla nedostatka sna.

Smatra se da su srednjoškolci nižih školskih postignuća više skloniji ovisnosti o Internetu. Prema korelacijskoj analizi prisutna je povezanost između vremena provedenog na Internetu i zanemarivanju školskih obaveza, no nije i nužno ostvariva. Samim time, prema RQ4, prekomjerno korištenje Interneta može, ali i ne mora negativno utjecati na školski uspjeh ispitanika.

6. ZAKLJUČAK

Rezultati prikupljeni jednostavnim anketnim upitnikom pokazuju da kod učenika srednjih škola iz Međimurske županije postoje mali znakovi ovisnosti o Internetu koji su izraženiji kod muške populacije i učenika te učenica gimnazije u odnosu na strukovne škole, dok količina vremena provedenog na Internetu ima najveću ulogu kod pojave ostalih oblika ponašanja vezanih uz ovisnost o Internetu.

Srednjoškolci veliku količinu slobodnog vremena provode na Internetu. Izvjesno je da znatnom broju istih Internet predstavlja neki značaj u životu. Iako se Internetom mnogi koriste u sklopu učenja i za potrebe obrazovanja teško je odoljeti korištenju ovog medija u komercijalne svrhe. Smanjenjem broja sati provedenih na Internetu i odvojenošću od računala moguće je smanjiti opasnost od pojave ovisnosti. Druženjem i razgovorom s prijateljima i roditeljima adolescenti mogu zamijeniti vrijeme koje pretjerano i često uzaludno troše na Internetu, te time pozitivno utjecati na mnoge aspekte svog života koji bivaju ugroženi negativnim stranama korištenja Interneta. Razvojem tehnologije očekuje se još veći rast i razvoj Interneta u narednim godinama, a tako i sve više prisustva ovisnosti o tom mediju.

7. ZAHVALE

U preliminarnom istraživanju pomogli su nam asistentica Ana Ćorić Samardžija, dipl. inf., kao i brojni studenti koji su komentirali njegov postupak i rezultate. Kod glavnog istraživanja mentor nam je bio prof.dr.sc. Goran Bubaš sa Fakulteta organizacije i informatike Sveučilišta u Zagrebu, kojemu se zahvaljujemo na pomoći i podršci.

8. POPIS LITERATURE

1. Advanced Pain Treatment and Medical Diagnosis Group. (2003). *Types of addictions*. <<http://www.advancedpaintreatment.com/types.asp>> Pristupljeno 01.04.2013.
2. Bergmann, W., Hüther, G. (2009). *Computersüchtig. Kinder im Sog der modernen Medien*. Düsseldorf, Walter.
3. Bijedić, M., Bouillet, D. (2007). Rizična ponašanja učenika srednjih škola i doživljaj kvalitete razredno nastavnog ozračja. *Odgojne znanosti*, Vol. 9, No. 2, 113-132. Pristupljeno 02.04.2013.
4. Bilić, V., Ljubić Golub, T. (2011.) Patološko igranje videoigara: Uloga spola, samopoštovanja i edukacijske sredine. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, Vol. 47, No. 2, 1-13. Pristupljeno 02.04.2013.
5. Bratonja Martinović, Lj., novilist.hr. (2012). *Ovisnost o internetu – psihološki poremećaj*. <<http://www.novilist.hr/Lifestyle/Zdravlje-ljepota/Zdravlje/Ovisnost-o-internetu-psiholoski-poremecaj>>. Pristupljeno 02.04.2013.
6. Cheung, P.H., Jung, J.Y., Kim, Y.C., Lin, W.Y. (2005). The influence of social environment on Internet connectedness of adolescents in Seoul, Singapore, and Taipei. *New Media and Society*, Vol. 7, No. 1, 64–88. Pristupljeno 22.03.2013.
7. Darlon, E.B. (2007). *Adolescent Behavior Research Advances*. Nova Science Publishers
8. Dumičić, K., Žmuk, B. (2009). Karakteristike korisnika interneta u Hrvatskoj i reprezentativnost internetskih anketa. *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, Vol. 7, No. 2, 115-140. Pristupljeno 02.04.2013.
9. Glavak Tkalić, R., Skole.hr. (2011). *Znakovi i simptomi zlouporabe sredstva ovisnosti*. <http://www.skole.hr/roditelji/odgoj?news_id=5543>. Pristupljeno 02.04.2013.
10. Grant, I.C. (2005). Young Peoples' Relationships with Online Marketing Practices: An Intrusion Too Far? *Journal of Marketing Management*, Vol. 21, No. 5–6, 607–623. Pristupljeno 02.04.2013.
11. Haddon, L., Livingstone, S., the EU Kids Online network. (2012). *EU Kids Online: National perspectives*. <<http://www2.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20III/Reports/PerspectivesReport.pdf>>. Pristupljeno 02.04.2013.

12. Illinois Institute for Addiction Recovery. (2013). *Internet*. <<http://www.addictionrecov.org/Addictions/?AID=43>>. Pristupljeno 23.03.2013.
13. Internet World Stats. (2012.) *Internet Users in the World*. <<http://www.internetworldstats.com/stats.htm>>. Pristupljeno 01.04.2013.
14. Joinson, A.N., McKenna, K.Y.A., Postmes, T., Reips, U.D. (2007). *The Oxford Handbook of Internet Psychology: Internet use and abuse and psychological problems*. New York, United States, Oxford University Press
15. Lei, H., Xu, J., Zhao, Z., Qin, L., Du, Y., Zhou, Y., Lin, F. (2012). Abnormal White Matter Integrity in Adolescents with Internet Addiction Disorder: A Tract-Based Spatial Statistics Study. *PLoS ONE*, <<http://www.plosone.org/article/info%3Adoi%2F10.1371%2Fjournal.pone.0030253#s4>>. Pristupljeno 22.03.2013.
16. Lenhart, A., Madden, M., Pew Internet & American Life Project. (2005). *Teen content creators and consumers*. <<http://www.pewinternet.org/Reports/2005/Teen-Content-Creators-and-Consumers/1-Summary-of-Findings.aspx>>. Pristupljeno 02.04.2013.
17. Lin, C.C., Tsai, C.C. (2004) Taiwanese adolescents' perceptions and attitudes regarding the Internet: exploring gender differences. *Adolescence*, Vol. 39, No. 156, 725–735. Pristupljeno 02.04.2013.
18. Miliša, Z., Mlinarević, V., Proroković, A. (2007). Slobodno vrijeme mladih u procesima modernizacije - usporedba slavonskih gradova i Zadra. *Pedagogijska istraživanja*, Vol. 4, No. 1, 81-99. Pristupljeno 02.04.2013.
19. Miliša, Z., Tolić, M. (2010). Kriza odgoja i ekspanzija suvremenih ovisnosti. *Medianali*, Vol. 4., No. 8., 135-164. Pristupljeno 01.04.2013.
20. Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske. *Zlostavljanje putem mobitela i interneta – suvremenih tehnologija*. <<http://www.mup.hr/13047.aspx>> Pristupljeno 02.04.2013.
21. Mrežna knjižnica „Miljenko Stojić“. (2008). *Ovisnost o Internetu*. <<http://www.miljenko.info/osobno/read/541>>. Pristupljeno 04.04.2013.
22. Netaddiction.com. *A Growing Epidemic*. <<http://www.netaddiction.com/>>. Pristupljeno 04.04.2013.
23. NIDA – National Institute on Drug Abuse. (2008). *Comorbidity: Addiction and Other Mental Illnesses*. <<http://www.drugabuse.gov/sites/default/files/rcomorbidity.pdf>>. Pristupljeno 02.04.2013.

24. Pies, R. (2009). Should DSM-V Designate "Internet Addiction" a Mental Disorder? *Psychiatry (Edgmont)*, Vol. 6, No. 2, 31-37. Pristupljeno 22.03.2013.
25. Rudan, V. (2004). Normalni adolescentni razvoj. *MEDIX*, Vol. 10, No. 52, 36-39. Pristupljeno 02.04.2013.
26. Saisan, J., Smith, M., Robinson, L., Segal, J. (2012). *Internet and Computer Addiction: Signs, Symptoms and Treatment*.
<http://www.helpguide.org/mental/internet_cybersex_addiction.htm>. Pristupljeno 23.03.2013.
27. Steffes-Hansenb, S., Tsaoa, J.C. (2008). Predictors for internet usage of teenagers in the United States: A multivariate analysis. *Journal of Marketing Communications*, Vol. 14, No. 3, 171–192. Pristupljeno 22. 03. 2013.
28. Suvremena.hr. (2009). GfK: Hrvatskoj 47 posto korisnika Interneta. <<http://www.suvremena.hr/10157.aspx>>. Pristupljeno 02.04.2013.
29. Udovičić, M., Baždarić, K., Bilić-Zulle, L., Petrovečki, M. (2007). Što treba znati kada izračunavamo koeficijent korelacije? *Biochemia Medica*, Vol. 17, No. 1, 10-15. Pristupljeno 02.04.2013.
30. Üneri, O.S., Tamdır, C. (2011). Evaluation of internet addiction in a group of high school students: a cross-sectional study. *Düşünen Adam: The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, Vol. 24, No. 24, 265-272. Pristupljeno 22. 03. 2013.
31. Varga, M. (2011). Opasnosti i zaštite mladih na Internetu. *Medijski dijalozi*, Vol. 4, No. 10, Pristupljeno 02.04.2013.
32. Ybarra, M.L., Finkelhor, D., Mitchell, K.J., Wolak, J. (2007). Internet Prevention Messages: Targeting the Right Online Behaviors. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, Vol. 161, No. 2, 138-145. Pristupljeno 02.04.2013.
33. Young, K.S. (2009). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior*, Vol. 1, No. 3., 237-244. Pristupljeno 22.03.2013.

Sažetak

Autori: Nina Carević, Mateja Mihalić, Marina Sklepić

Naslov rada: Ovisnost o Internetu među srednjoškolcima

Tekst sažetka:

U radu se istražuje ovisnost o Internetu među srednjoškolcima. Ciljanu skupinu čini uzorak od 201 ispitanika iz srednjih škola u Međimurskoj županiji koji su popunili anonimnu online anketu putem društvene mreže Facebook. Online anketom se ispituje u kakvoj su korelaciji razina ovisnosti o Internetu i spol srednjoškolaca, u kojoj mjeri vrijeme, rizično ponašanje i školski uspjeh utječu na zastupljenost ovisnosti, odnosno da li pojava simptoma ovisnosti o Internetu kod adolescenata utječe na rizično ponašanje istih te zanemarivanje školskih obaveza. Nadalje, želi se utvrditi da li postoji razlika u razini postojanja moguće ovisnosti o Internetu među učenicima gimnazije te učenicima strukovnih škola. Za obradu podataka korištena je frekvencijska i korelacijska analiza te grafički i tablični prikaz. Rezultati pokazuju da kod učenika srednjih škola iz Međimurske županije postoje mali znakovi ovisnosti o Internetu koji su izraženiji kod muške populacije i učenika te učenica gimnazije, dok količina vremena provedenog na Internetu ima najveću ulogu kod pojave ostalih oblika ponašanja vezanih uz ovisnost o Internetu.

Ključne riječi: Internet, ovisnost o Internetu, adolescenti, srednjoškolci

Summary

Authors: Nina Carević, Mateja Mihalić, Marina Sklepić

Title: Internet Addiction among high school students

Abstract:

This paper investigates Internet addiction among high school students. The target group sample consist of 201 respondents from Međimurje county high schools who completed an anonymous online survey via Facebook. The online survey is used to examine in what kind of correlation is the level of Internet addiction against the students gender, in what degree is time, risky behavior and academic achievement affecting the prevalence of

addiction, respectively if symptoms of Internet addiction in adolescent affects on risky behavior of themselves and neglecting school responsibilities. Furthermore, we want to determine whether there is a difference in the level of possible Internet addiction against a gymnasium and vocational high school student. For the data processing we used a frequency and correlation analysis and graphical and tabular presentation. Results show that there are small signs of Internet addiction which are more pronounced in the male population and both genders in gymnasium schools, while the amount of time spent on the Internet has the biggest role in the appearance of other behavior forms related to Internet addiction.

Key words: Internet, Internet addiction, adolescent, high school students

Prilozi

Popis slika

Slika 1. Mjesto stanovanja ispitanika u istraživanju (N=201)	12
Slika 2. Postotak odgovora na tvrdnju „Na tjedan provodim više od 40 sati na Internetu“ (N=201)	16
Slika 3. Postotak odgovora na tvrdnju „Kada sam na Internetu izgubim osjećaj o vremenu“ (N=201)	16
Slika 4. Postotak odgovora na tvrdnju „Na Internetu ostajem dulje nego što sam planirao/planirala“ (N=201)	17
Slika 5. Postotak odgovora na tvrdnju „Moji ukućani smatraju da provodim previše vremena na Internetu“ (N=201)	17
Slika 6. Postotak odgovora na tvrdnju „Lagao/lagala sam članovima obitelji o vremenu provedenom na Internetu“ (N=201)	18
Slika 7. Postotak odgovora na tvrdnju „Zbog Interneta ne spavam dovoljno“ (N=201)	19
Slika 8. Postotak odgovora na tvrdnju „Više sam puta bezuspješno pokušao/pokušala kontrolirati svoje korištenje Interneta“ (N=201)	20
Slika 9. Postotak odgovora na tvrdnju „Osjećam se nemirnim/nemirnom kad pokušam smanjiti svoje korištenje Interneta“ (N=201)	21
Slika 10. Postotak odgovora na tvrdnju „Zbog Interneta sam zanemario/zanemarila svoj društveni život“ (N=201)	22
Slika 11. Postotak odgovora na tvrdnju „Više vremena provodim na Internetu nego u društvu prijatelja“ (N=201)	22
Slika 12. Postotak odgovora na tvrdnju „Internet koristim kako bi umanjio/umanjila loše raspoloženje (npr. osjećaj bespomoćnosti, krivnje, anksioznosti, depresije)“ (N=201)	23
Slika 13. Postotak odgovora na tvrdnju „Često se dogodi da se osjećam depresivno, nervozno ili promjenjivo dok nisam na Internetu, no ti osjećaji prestaju čim dođem online“ (N=201)..	24
Slika 14. Postotak odgovora na tvrdnju „Internet mi pomaže kod učenja“ (N=201).....	24
Slika 15. Postotak odgovora na tvrdnju „Zanemarujem svoje školske obaveze zbog Interneta“ (N=201)	25

Slika 16. Postotak odgovora na tvrdnju „Internet negativno utječe na moje ocjene“ (N=201)	25
Slika 17. Postotak odgovora na tvrdnju „Lakše komuniciram s drugima putem Interneta nego licem u lice“ (N=201)	26
Slika 18. Postotak odgovora na tvrdnju „Kada nisam online često maštam o Internetu i razmišljam o aktivnostima koje bi na Internetu mogao/mogla raditi“ (N=201)	27
Slika 19. Postotak odgovora na tvrdnju „Internet koristim kako bi pobjegao/pobjegla od svakodnevnih problema“ (N=201)	27
Slika 20. Postotak odgovora na tvrdnju „Moj život bez Interneta bio bi dosadan i prazan“ (N=201)	28
Slika 21. Postotak odgovora na tvrdnju „Osjećam veliku bliskost s online sugovornicima“ (N=201)	29
Slika 22. Postotak odgovora na tvrdnju „Primio/primila sam poruke seksualnog sadržaja putem Interneta“ (N=201)	30
Slika 23. Postotak odgovora na tvrdnju „Na Internetu govorim i radim stvari koje u stvarnom životu nikad ne bih“ (N=201)	31
Slika 24. Postotak odgovora na tvrdnju „Na Internetu otkrivam svoje osobne podatke“ (N=201)	32
Slika 25. Postotak odgovora na tvrdnju „Na Internetu razmjenjujem poruke s nepoznatim ljudima“ (N=201)	32
Slika 26. Postotak odgovora na tvrdnju „Bio/bila sam izložen/izložena zlostavljanju putem Interneta“ (N=201)	33
Slika 27. Postotak odgovora na tvrdnju „Koristio/koristila sam Internet za zlostavljanje drugih osoba“ (N=201)	33

Popis tablica

Tablica 1. Školski uspjeh, mjesto pristupanja i veza spajanja na Internet (N=201)	13
Tablica 2. Distribucija prema spolu na skali ovisnosti o Internetu	39
Tablica 3. Distribucija prema školama na skali ovisnosti o Internetu	41

Anketa

Link na online anketu:

<https://docs.google.com/forms/d/1bOb3cTX2jL01W4dhWOYS03rKZE0X7pjs9K2qznqeN9k/viewform>

Ovisnost o Internetu među srednjoškolcima

Poštovani,

cilj ove ankete je istražiti koliko je kod srednjoškolaca prisutna ovisnost o Internetu te u kojoj mjeri je Internet zastupljen u Vašem životu. Za popunjavanje ankete potrebno je desetak minuta. Anketa je anonimna te Vas stoga molimo da iskreno odgovarate na pitanja.

Ovu anketu provode studentice Fakulteta organizacije i informatike u Varaždinu te će se njihovi rezultati koristiti isključivo u istraživačke svrhe.

Unaprijed Vam zahvaljujemo na vremenu izdvojenom za popunjavanje ove ankete.

Required

Spol *

- Ž
- M

Dob *

- 15
- 16
- 17
- 18
- 19

Škola koju pohađate *

- Gimnazija Josipa Slavenskog Čakovec
- Ekonomska i trgovačka škola Čakovec

- Tehnička škola Čakovec
- Graditeljska škola Čakovec
- Srednja škola Čakovec
- Gospodarska škola Čakovec
- Srednja škola Prelog

Mjesto stanovanja *

- Grad
- Prigradsko naselje
- Selo

Vaš opći uspjeh u prethodnoj školskoj godini *

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Od kuda najčešće pristupate Internetu? *

- Kuća
- Škola
- Prijatelj
- Rođak
- Ostalo

Koju vrstu veze najčešće koristite za spajanje na Internet? *

- ADSL (od kuće)
- Bežični pristup (wireless - od kuće)
- Kablovski Internet
- Mobilni Internet (Vipnet, T-Mobile i sl.)
- Ostalo

Koje sve uređaje koristite za pristup Internetu? (moguće odabrati više opcija) *

- Stolno računalo
- Prijenosnik/notebook
- Tablet računalo (iPad i sl.)
- "Pametni" mobitel (smartphone)
- Ostalo

Da li ste već popunjavali ovu anketu? *

DA
 NE

* Required

Molimo da koristite sljedeću skalu za procjene: 1 – Uopće se ne slažem 2 – Ne slažem se 3 – Nemam mišljenje 4 – Slažem se 5– U potpunosti se slažem

1. Više sam puta bezuspješno pokušao/pokušala kontrolirati svoje korištenje Interneta. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

2. Osjećam se nemirnim/nemirnom kad pokušam smanjiti svoje korištenje Interneta. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

3. Na Internetu ostajem dulje nego što sam planirao/planirala. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

4. Zbog Interneta sam zanemario/zanemarila svoj društveni život. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

5. Lagao/lagala sam članovima obitelji o vremenu provedenom na Internetu. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

6. Internet koristim kako bi umanjio/umanjila loše raspoloženje (npr. osjećaj bespomoćnosti, krivnje, anksioznosti, depresije). *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

7. Na tjedan provodim više od 40 sati na Internetu. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

8. Molimo Vas da nabrojite aktivnosti koje najčešće radite na Internetu. *

9. Zbog Interneta ne spavam dovoljno. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

10. Moji ukućani smatraju da provodim previše vremena na Internetu. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

11. Kada sam na Internetu u sebi ponavljam rečenicu "Još samo nekoliko minuta". *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

12. Kad sam na Internetu izgubim osjećaj o vremenu. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

13. Više vremena provodim na Internetu nego u društvu prijatelja. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

14. Lakše komuniciram s drugima putem Interneta nego licem u lice. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

15. Osjećam veliku bliskost s on-line sugovornicima. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

16. Internet koristim kako bi pobjegao/pobjegla od svakodnevnih problema. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

17. Moj život bez Interneta bio bi dosadan i prazan. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

18. Na Internetu govorim i radim stvari koje u stvarnom životu nikad ne bih. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

19. Na Internetu otkrivam svoje osobne podatke. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

20. Na Internetu razmijenjujem poruke s nepoznatim ljudima. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

21. Bio/bila sam izložen/izložena zlostavljanju putem Interneta. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

22. Koristio/koristila sam Internet za zlostavljanje drugih osoba. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

23. Primio/primila sam poruke seksualnog sadržaja putem Interneta. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

24. Zanemarujem svoje školske obaveze zbog Interneta. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

25. Internet negativno utječe na moje ocjene. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

26. Internet mi pomaže kod učenja. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

27. Često se dogodi da se osjećam depresivno, nervozno ili promijenljivo dok nisam na Internetu no ti osjećaji prestaju čim dođem online. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

28. Kada nisam online često maštam o Internetu i razmišljam o aktivnostima koje bi na Internetu mogao/mogla raditi. *

1 2 3 4 5

Uopće se ne slažem   U potpunosti se slažem

Molimo Vas da označite koliko ste iskreno odgovorili na ovu anketu. *

- Potpuno iskreno
- Uglavnom iskreno
- Ne baš iskreno

« Back

Submit

Never submit passwords through Google Forms.